

Влада Републике Србије
КОМИСИЈА ЗА ИЗРАДУ
ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА

ПРЕДНАЦРТ
ПРИПРЕМЉЕН ЗА
ЈАВНУ РАСПРАВУ
(бесплатан примерак)

ГРАЂАНСКИ ЗАКОНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПРВА КЊИГА

ОПШТИ ДЕО

Београд, децембар 2014. године

КОМИСИЈА ЗА ИЗРАДУ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА

Издавач

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ ВЛАДЕ
Београд, Немањина 11

Технички секретар

Ђина Лукић Живковић

Компјутерска обрада и прелом текста

Јаворина Бекер

Тираж: 1.000 примерака

Штампа

ФУТУРА, Петроварадин

ПРЕДГОВОР

ГРАЂАНСКИ ЗАКОНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ОПШТИ ДЕО

I. ИНИЦИЈАТИВА ЗА ИЗРАДУ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА И ОСНОВНИ РАЗЛОЗИ ЗА ЊЕГОВО ДОНОШЕЊЕ

Уважавајући вишегодишње иницијативе правника, посебно изражене у Порукама Копаоничке школе природног права и предлог Удружења правника Србије, Влада Републике Србије донела је Одлуку о образовању Комисије ради кодификације грађанског права и израде Грађанског законика (“Службени гласник РС”, бр. 104/06, 110/06; 85/09 и 53/13).

При доношењу наведене одлуке, Влада је, између осталог, имала у виду следеће основне разлоге који указују на потребу доношења Грађанског законика у Републици Србији¹:

Србија је, као што је познато, донела свој Грађански законик још 1844. године. Он је био на снази пуних сто година, све до 1946. године. Од тог времена, па све до данас, Србија није извршила кодификацију у виду Грађанског законика, за разлику од других европских земаља.

¹ Интегрални текст образложења за доношење Грађанског законика Републике Србије публикован је у I Књизи Комисије која је објављена новембра 2007. године. У овој књизи се наводе само најважнији разлози за кодификацију грађанског права.

Србија је данас једна од ретких земаља која почетком ХХI века нема свој Грађански законик, што је, тешко разумети ако се зна да је она била међу првим европским земљама (Француске и Аустрије) које су још у ХIХ веку имале свој Грађански законик.

Грађански законик треба донети, не само због рационализације важећег законодавства, већ и због општег стања нашег права, његове историје и културе, као и због значајног корака ка владавини права. Наиме, свака кодификација Грађанског права, већ самим својим постојањем, увеличава богатство правне заједнице и доприноси стабилности правних установа. То представља један од неопходних услова конституције правне државе. Кодификација Грађанског права омогућава свим правним субјектима, како грађанима, тако и правним лицима, да на једном месту имају корпус свих грађанских субјективних права.

Полазећи од постојећег стања законодавства у области грађанско-правних односа, установљене судске праксе и развијене правне теорије, створени су у Републици Србији сви неопходни услови за кодификацију грађанског права.

Раду на изради Преднацрта Грађанског законика претходила је анализа постојећих законских решења, њихово осавремењивање и доградња, а нарочито њихово усклађивање, како међусобно, тако и са савременим тековинама цивилизације права, правне праксе и правне теорије. Зато је било неопходно одговарајућа законска решења у овој области усагласити са решењима међународних конвенција, као и са тековинама европске правне цивилизације, уз уважавање традиционалних неспорних националних вредности.

Кодификаторски акт требало би да задовољи две наизглед антиномне тежње: да учврсти већ изграђене односе једне кохерентне целине, доприносећи већем поштовању начела правне сигурности, али и да истовремено не затвара пут даљој еволуцији грађанског права и сталном усавршавању правног поретка у целини. Напротив, да ту еволуцију подстиче. Зато, приликом избора појединих законских решења водило се рачуна о потребама практичног живота. Грађански законик, као и сваки други закон, доноси се управо ради тог реал-

ног и што квалитетнијег и хуманијег живота свих грађанско правних субјеката. Да ли се у томе успело оцена ће се искристалисати након јавне расправе о свим деловима Преднацрта Грађанског законика објављеним у књигама Комисије.

II. ОСНОВНА КОНЦЕПЦИЈА И ОРИЈЕНТАЦИОНИ САДРЖАЈ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА

Комисија је до сада објавила пет књига о Преднацрту Грађанског законика.

1. Прва књига под називом: *“Раг на изради Грађанског законика Републике Србије” – Извештај Комисије са отвореним питањима*, објављена је у тиражу од 1300 примерака. Текст је достављен надлежним органима, правним и привредним институцијама и заинтересованим појединцима, ради што потпунијег информисања најшире јавности, а у циљу подстицања стручне дискусије у поступку изналажења што бољих законских решења у будућем Грађанском закону Републике Србије. Ради тога, текст је објављен и на електронској презентацији Министарства правде.

Тај извештај Комисије, поред оквирног садржаја будућег Грађанског законика, обухватио је отворена питања са основним аргументима и алтернативама, као и могућа нормативна решења у појединим областима грађанско правних односа.

Комисија се, имајући у виду постојање значајних законских сегмената у нашем правном систему у области грађанског права, определила да усаврши и комплетира постојећа законодавна решења у складу са досадашњим научним сазнањима и потребама пословне и судске праксе у остваривању и заштити грађанских права. Истовремено, Комисија настоји да на савременим основама предложи одредбе о правним институтима у сфери стварно-правних односа који, иако врло значајни, сада нису законодавно конзистентно и функционално регулисани.

Значајна је концепцијска оријентација Комисије да будући Грађански законик Републике Србије, користећи компаративну методолошку анализу, хармонизује најважнија решења са модерним европским законодавством и савременим тенденцијама у праву ЕУ.

Посебну пажњу и подршку стручне правничке јавности изазвала је оријентација Комисије да предложи и алтернативне варијанте, са намером да подстакне учеснике стручне јавне дискусије у процесу предлагања што бољих решења. Захваљујући том концепцијском опредељењу, Преднацрт садржи велики број алтернатива о којима ће се Комисија определити након јавне расправе.

У Преднацрту је посебна пажња посвећена основним начелима и принципима, од изузетног значаја не само за заснивање, остваривање и заштиту грађанских права, већ и за правилно тумачење законских решења, као и за решавање спорова и усклађивање различитих интереса.

Грађански законик, као кодификациони акт, обухватио би све оне правне целине које чине конзистентан корпус грађанских права која су од виталног значаја за квалитет живота, рада и пословања свих грађанско правних субјеката у друштву које тежи континуираном просперитету и све потпунијем поштовању људских права и слобода.

У складу са опредељеном оријентационом садржином, Грађански законик би имао следећих пет основних целина:

Општи део (са одредбама које у начелу важе за све сегменте грађанског права); Породични односи; Наслеђивање; Стварно правни односи и Уговори и други облигациони односи.

2. У Другој Књизи, коју је Комисија објавила 2009. године, садржан је *Преднацрт дела Грађанског законика који се односи на облигационе односе*. То је један од најобимнијих делова будућег Грађанског законика који је формулисан у 1436 чланова, од којих је скоро једна четвртина са алтернативним предлозима.

Као основа за израду текста, сасвим разумљиво, послужио је важећи Закон о облигационим односима који у нашем правном поретку успешно функционише већ преко 35 година. Он је иначе од домаће и иностране правничке јавности позитивно оцењен. Његова витал-

ност и функционалност потврђени су, не само у пословној пракси, већ и у најширој примени у судској и вансудској пракси.

Комисија је настојала да тај важећи законодавни акт усаврши и допуни, не само на основу анализе богате вишедеценијске праксе и савремених тенденција, пре свега, у европској компаративној легислативи, већ и у складу са потребама и рационалним захтевима савременог правног живота.

По свом обиму, предложене промене су знатне у односу на важећи Закон о облигационим односима.

3. У трећој књизи Комисије, која је објављена јуна 2011. године, садржане су *одредбе Преднацрта Грађанског законика о породичним односима*.

У том делу Преднацрта, који има 380 чланова, објављене су значајне новине важећег Породичног закона, у складу са савременим тенденцијама у европском упоредном праву, међународним конвенцијама и са научним сазнањима и стеченим искуством у његовој примени у судској и управној пракси.

4. Четврта књига, коју је Комисија објавила 2011. године, садржане су *законске одредбе о наслеђивању*, које у суштини представљају афирмацију важећег Закона о наслеђивању са неопходним иновацијама, у складу са новим научним сазнањима и резултатима праћења примене тог Закона у судској пракси.

5. Ова публикација представља пету књигу Комисије која садржи предложена *законска решења Ојшћеи дела Грађанског законика*.

III. КОНЦЕПЦИЈА ОПШТЕГ ДЕЛА ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА И ЗНАЧАЈНИЈЕ НОВИНЕ

Према предложеној концепцији, Општи део садржи све оне одредбе које су, по правилу, општег, начелног карактера или заједничке за све посебне делове Грађанског законика.

Предложена Преамбула садржи основне циљеве који се желе постићи доношењем Грађанског законика. У том делу су посебно наведени следећи циљеви: јачање правне сигурности, правде и правичности, заштита права личности и имовинских права у складу са тековинама европске правне цивилизације.

У оквиру уводних и општих одредаба формулисана су основна начела и општа правила од значаја, не само за понашање субјеката грађанског права, већ и за правосудне и друге органе који ће тумачити и примењивати одредбе Грађанског законика.

Општи део Преднацрта Грађанског законика, поред уводних и општих одредаба, садржи девет тематских целина.

У оквиру општих одредаба изричито је прописано да је остваривање врлине правде основни циљ Грађанског законика.

Као врховно начело у Грађанском законнику предвиђено је начело о савесности и поштењу. Предложено је да све одредбе Грађанског законика треба да теже његовом остваривању, које се не може ни искључити ни ограничити. Наиме, у бројним грађанско-правним односима савесност је одлучујућа чињеница релевантна за решавање одређених спорова. Да би се рационализовао текст Грађанског законика, односно избегло сувишно понављање, формулисана је оборива претпоставка о савесности, према којој се савесност и поштење претпостављају, а ко тврди супротно дужан је да то докаже. Према Преднацрту сматраће се да је савестан онај који није знао или у конкретној ситуацији није могао да зна за чињеницу која је од битног значаја за остваривање и заштиту грађанских права.

Посебно су формулисане одредбе о: аутономији воље; равноправности лица у грађанском праву; дужној пажњи у остваривању права и извршавању грађанско-правних обавеза; заштити човекове средине; забрани проузроковања штете; тумачењу закона; аналогној примени закона (тзв. правној и законској аналогiji), правичности као непосредном извору права; забрани изигравања закона и злоупотребе права.

1. Први одељак посвећен је *субјектима грађанског права*: физичким и правним лицима.

У оквиру одсека о правним лицима унете су одредбе о: врстама правних лица; дозвољеној сврси њиховог оснивања; начину настанка; правној способности; имовини; пословној способности; заступању правног лица; деликтној способности, и о судбини имовине након престанка правног лица.

Посебно су формулисане основне одредбе о удружењима и задужбинама као специфичним правним лицима, са већим бројем алтернатива, због њихове важеће нормативне регулативе у посебним законима.

2. Други одељак у Општем делу посвећен је сасвим новим одредбама о *субјективним правима* субјеката грађанских права. Посебно су разрађена нова решења о многобројним правима личности која су иначе неутуђива и од непроцењивог значаја за све грађанско правне субјекте.

Као основни извор тих права посебно се проглашава право на достојанство личности. Оно је “неприкосновено и сви су дужни да га поштују.” У складу са том концепцијом предложен је и разрађен механизам заштите права на достојанство личности. Из њега произлазе права личности, као што су: право на живот, здравље и телесни интегритет; право на слободу; право на част и углед; право на лични идентитет и психички интегритет и друга лична права. Листа тих права није таксативна, јер су загарантована и друга права личности, утврђена Уставом, међународним конвенцијама и посебним законима.

Посебну новину представља норма којом се, у складу са Уставним правом на достојанство личности, предлаже нови правни институт у виду права на достојну смрт као право физичког лица на сагласни, добровољни и достојанствени прекид живота. Према том предлогу, само ако се стекну хумани, психо-социјални и медицински разлози може се стећи право на еутаназију. Кумулативни услови и прецизан поступак за остваривање тог права, након компаративне анализе законских решења и праксе у примени еутаназије у земљама у којима се легално спроводи, разрадили би се посебним законом. У њему би се обезбедила аутономија воље у остваривању права на живот. Посебно би се санкционисала злоупотреба права на еутаназију. Усвајањем тог

новог института захтевало би да се изврши одговарајућа промена у Кривичном законнику. С обзиром да о овом институту постоје различита мишљења, као и да је он легализован само у 4 европске државе (Швајцарској, Белгији, Холандији и Луксембургу), предлог је дат као алтернативна могућност, о чему би било потребно изјаснити се у јавној расправи. У алтернативи је предложено да се ово право изостави што ће зависити од резултата јавне расправе.

3. Трећи одељак садржи неопходне опште одредбе о *имовини*.

4. Одредбе о *йравним йословима* дате су рестриктивно, због упућујуће законске одредбе о сходној примени многобројних одредаба законика о уговорима на правне послове. На тај начин постигнута је значајна рационализација законодавне регулативе.

5. Одредбе о *засйуиуању* субјеката грађанских права представљају одговарајуће одредбе из Закона о облигационим односима, с тим што су унете одредбе о прокури, које због општег карактера, треба да буду у Грађанском законнику, а не у Закону о привредним друштвима.

6. Посебан одељак садржи одредбе о *објектйима йрађанских йрава* у које, према Преднацрту, спадају: ствари, људске радње, лична добра, производи људског духа и ума (објекти интелектуалне и индустријске својине). Тај одељак садржи одредбе које представљају новину, јер сада нису систематски уређене важећим законима. У делу о стварима, регулисане су разне врсте ствари, поштујући критеријум да је рационално регулисати оне врсте ствари које се користе у појединим законским решењима, са различитим правним последицама.

Посебне одредбе у Преднацрту се односе на човеково тело које под одређеним условима може бити објект грађанских права. Те одредбе су од значаја за регулисање донације органа и њихову трансплантацију.

7. Поред одељка о објектима грађанских права и за одељак о *гржавини* оцењено је да би требало регулисати у Општем делу Грађанског законика, јер она представља општи институт који је релевантан

за све области грађанског законика, а не само за део о стварно-правним односима. Посебно је регулисан механизам заштите државине.

8. У оквиру посебног одељка регулисана су најважнија *йийињања йравној дејсйва йројека времена*. У оквиру првог одсека регулисани су правно дејство протеча рока и начин рачунања рокова. Други одсек посвећен је одредбама о застарелости потраживања и законом одређених грађанских права. Поред неколико нових допуна тај одсек садржи одговарајуће опште одредбе о застарелости из Закона о облигационим односима чија се примена проширује и на одређена грађанска права. Према предлогу одредбе о роковима застарелости биле би у посебним деловима Законика.

9. Општи део садржи посебне одредбе о *зашййиййи йрађанских йрава*, које су инспирисане жељом да се законски обезбеди рационална, правична и ефикасна заштита права личности, породичних односа, својине, облигационих и других грађанских права.

IV. ЈАВНА РАСПРАВА И ПОСТУПАК ДОНОШЕЊА ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Већ је афирмисана пракса у Комисији, која је и позитивно оцењена у стручној јавности и то не само у Републици Србији, да се поједини делови Преднацрта будућег Грађанског законика сукцесивно објављују, у виду посебних тематских књига, као и на сајту Министарства правде. Да би се што више подстакла стручна јавна расправа која је у току о до сада објављеним деловима Преднацрта, све књиге Комисије су достављане учесницима годишњих саветовања правника (на Копаоничкој школи природног права, Саветовању правника у привреди у Врњачкој бањи и Будванским правничким данима), као и учесницима одржаних саветовања у организацији Министарства правде. Поред наведеног упознавања што шире правничке јавности, од посебног су

значаја јавне презентације о до сада објављеним деловима Преднацрта које је организовало Министарство правде.

Очекује се да у току 2014. године, након анализе резултата јавне расправе, Комисија утврди коначан интегрални текст Преднацрта и достави Влади Републике Србије на даљи поступак.

НАСТАВЉАЈУЋИ РАЗВОЈ ПРАВНЕ КУЛТУРЕ И ЗАКОНОДАВСТВА ДРЖАВЕ СРБИЈЕ, КОЈЕ ПОСЕБНО ИЗРАЖАВА ГРАЂАНСКИ ЗАКОНИК ИЗ 1844. ГОДИНЕ, А РАДИ:

- ЈАЧАЊА ПРАВНЕ СИГУРНОСТИ, ПРАВДЕ И ПРАВИЧНОСТИ;
- ЗАШТИТЕ ПРАВА ЛИЧНОСТИ И ИМОВИНСКИХ ПРАВА, У СКЛАДУ СА ТЕКОВИНАМА ЕВРОПСКЕ ПРАВНЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА, НА ОСНОВУ ЧЛ. 97. ТАЧ. 6. И 7. И 99. СТАВ 1. ТАЧКА 7. УСТАВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, НА СЕДНИЦИ ОД _____ 2015. ГОДИНЕ ДОНЕЛА ЈЕ

ГРАЂАНСКИ ЗАКОНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Део I

ОПШТИ ДЕО

УВОДНЕ И ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Предмет регулисања

Члан 1.

ОВАЈ ЗАКОНИК ОБУХВАТА ОПШТИ ДЕО ГРАЂАНСКОГ ПРАВА, ПОРОДИЧНЕ ОДНОСЕ, НАСЛЕЂИВАЊЕ, СВОЈИНУ И ДРУГА СТВАРНА ПРАВА, КАО И УГОВОРЕ, ПРОУЗРОКОВАЊЕ ШТЕТЕ И ДРУГЕ ОБЛИГАЦИОНЕ ОДНОСЕ.

Циљ законика

Члан 2.

ЗАКОНИК СВИМ СВОЈИМ ОДРЕДБАМА ТЕЖИ ОСТВАРИВАЊУ ВРЛИНЕ ПРАВДЕ.

Савесност и поштење

Члан 3.

САВЕСНОСТ И ПОШТЕЊЕ ЈЕ ВРХОВНО НАЧЕЛО ЗАКОНИКА.
ПРИМЕНА НАЧЕЛА САВЕСНОСТИ И ПОШТЕЊА НЕ МОЖЕ СЕ ИСКЉУЧИТИ ИЛИ ОГРАНИЧИТИ.

Претпоставка савесности

Члан 4.

САВЕСНОСТ И ПОШТЕЊЕ СЕ ПРЕТПОСТАВЉА, А КО ТВРДИ СУПРОТНО ДУЖАН ЈЕ ДА ТО ДОКАЖЕ.

СМАТРАЋЕ СЕ ДА ЈЕ САВЕТАН ОНАЈ КОЈИ НИЈЕ ЗНАО ИЛИ У КОНКРЕТНОЈ СИТУАЦИЈИ НИЈЕ МОГАО ДА ЗНА ЗА ЧИЊЕНИЦЕ ИЛИ ОКОЛНОСТИ ОД БИТНОГ ЗНАЧАЈА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ИЛИ ЗАШТИТУ ОДРЕЂЕНОГ ГРАЂАНСКОГ ПРАВА.

Обавеза обавештавања

Члан 5.

СУБЈЕКТИ ГРАЂАНСКОПРАВНИХ ОДНОСА ДУЖНИ СУ ДА СЕ МЕЂУСОБНО ОБАВЕШТАВАЈУ О ЧИЊЕНИЦАМА И ОКОЛНОСТИМА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЊИХОВИХ ГРАЂАНСКИХ ПРАВА.

Аутономија воље

Члан 6. (члан 10. Закона о облигационим односима, у даљем тексту ЗОО)

СУБЈЕКТИ ГРАЂАНСКИХ ПРАВА СУ СЛОБОДНИ да своје односе уреде по својој вољи у границама принудних прописа, јавног поретка, добрих обичаја и МОРАЛА.²

Равноправност

Члан 7.

У ГРАЂАНСКО ПРАВНИМ ОДНОСИМА СУБЈЕКТИ ИМАЈУ ПРАВО НА ЈЕДНАКУ И ОДГОВАРАЈУЋУ ЗАКОНСКУ ЗАШТИТУ, БЕЗ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ.

² Малим словима означен је текст из одговарајућег важећег закона.

Дужна пажња

Члан 8.

СУБЈЕКТИ У ГРАЂАНСКО ПРАВНИМ ОДНОСИМА ДУЖНИ СУ ДА У ИЗВРШАВАЊУ ОБАВЕЗА И ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА ПОСТУПАЈУ ОНАКО КАКО СЕ ОСНОВАНО МОГЛО ОЧЕКИВАТИ ОД РАЗУМНОГ И ПАЖЉИВОГ ЧОВЕКА У ДАТИМ ОКОЛНОСТИМА.

Обавеза заштита човекове средине

Члан 9.

ОПШТА ЈЕ ДУЖНОСТ ДА СЕ ШТИТИ, УНАПРЕЂУЈЕ И ОПЛЕМЕЊУЈЕ ЗДРАВА ЖИВОТНА СРЕДИНА, У СКЛАДУ СА УСТАВОМ, ПОТВРЂЕНИМ МЕЂУНАРОДНИМ УГОВОРИМА, ЗАКОНИМА, НАЧЕЛИМА ЕКОЛОШКЕ ЕТИКЕ И СА ПОШТОВАЊЕМ МЕЂУГЕНЕРАЦИЈСКЕ СОЛИДАРНОСТИ.

Тумачење Законика

Члан 10.

РАДИ УТВРЂИВАЊА ПРАВОГ ЗНАЧЕЊА ОДРЕДАБА ЗАКОНИКА ПРИ ЊИХОВОМ ТУМАЧЕЊУ УЗИМАЈУ СЕ У ОБЗИР ЊИХОВА СВРХА И СМИСАО, АЛИ И ПРАВИЛА ЈЕЗИЧКОГ, СИСТЕМАТСКОГ, ЛОГИЧКОГ И ИСТОРИЈСКОГ ТУМАЧЕЊА.

ЗАКОНСКИ ИЗУЗЕЦИ СЕ УСКО ТУМАЧЕ.

Сходна примена

Члан 11. (члан 25. став 3. ЗОО)

Одредбе овог законика о уговорима сходно се примењују и на друге правне послове.

Законска аналогија

Члан 12. (члан 25. став 3. ЗОО)

АКО ОДРЕЂЕНИ ОДНОС НИЈЕ РЕГУЛИСАН ЗАКОНИКОМ ИЛИ ОПШТЕ-ПРИХВАЋЕНИМ ПРАВИЛИМА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА И ПОТВРЂЕНИМ

МЕЂУНАРОДНИМ УГОВОРИМА, ПРИМЕНИЋЕ СЕ ЗАКОНСКА ОДРЕДБА КОЈА РЕГУЛИШЕ СЛИЧАН ПРАВНИ ОДНОС.

Непосредна примена начела правичности

Члан 13.

АКО НЕМА УСЛОВА ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНСКЕ АНАЛОГИЈЕ ПРИМЕНИЋЕ СЕ, У СКЛАДУ СА ОСНОВНИМ НАЧЕЛИМА ЗАКОНИКА, РЕШЕЊЕ КОЈЕ ЈЕ У ДАТИМ ОКОЛНОСТИМА ПРАВИЧНО.

ПОШТОВАЊЕ ПРАВИЧНОСТИ ПРЕТПОСТАВЉА УВАЖАВАЊЕ И ЗАШТИТУ ИНТЕРЕСА ЕКОНОМСКИ СЛАБИЈЕГ СУБЈЕКТА ГРАЂАНСКОГ ПРАВА.

Алтернатива: Став 2 се брише.

Посебни закони

Члан 14.

АКО ЈЕ НЕКО ДИСПОЗИТИВНО ПРАВИЛО ИЗ ОВОГ ЗАКОНИКА ДРУГАЧИЈЕ УРЕЂЕНО У ПОСЕБНОМ ЗАКОНУ, ОНО ИМА ПРЕДНОСТ У ОДНОСУ НА РЕШЕЊЕ ИЗ ОВОГ ЗАКОНИКА.

ПОСЕБАН ЗАКОН НЕ МОЖЕ БИТИ У СУПРОТНОСТИ СА НАЧЕЛИМА ЗАКОНИКА И ЊЕГОВИМ ИМПЕРАТИВНИМ ОДРЕДБАМА.

Примат каснијег закона

Члан 15.

КАСНИЈЕ ДОНЕТЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ ИМАЈУ ПРЕДНОСТ У ОДНОСУ НА ПРЕТХОДНИ ЗАКОН, ОСИМ АКО У ПРЕЛАЗНИМ И ЗАВРШНИМ ОДРЕДБАМА НИЈЕ ДРУКЧИЈЕ ПРОПИСАНО.

Алтернатива: Претходни члан се брише.

Забрана проузроковања штете

Члан 16. (члан 16. ЗОО)

Свако је дужан да се уздржи од поступка којим се може другом проузроковати штета.

Забрана искоришћавања монополског положаја

Члан 17. (члан 14. ЗОО)

У заснивању грађанско-правних односа не могу се установљавати права и обавезе којима се за било кога ствара или искоришћава монополски положај на тржишту.

РАВНОПРАВНОСТ И ЗАШТИТА КОНКУРЕНЦИЈЕ ОБЕЗБЕЂУЈЕ СЕ И ПОСЕБНИМ ПРОПИСИМА.

Изигравање закона

Члан 18.

СВАКО ПРАВО ПРИЗНАТО ЈЕ ЗАКОНОМ РАДИ ПОСТИЗАЊА ОДРЕЂЕНОГ ЦИЉА.

ПРОТИВНО ЈЕ ОСНОВНОМ ПРАВИЛУ ПОНАШАЊА У ДРУШТВУ ПОЗИВАТИ СЕ НА СЛОВО ЗАКОНА ДА БИ СЕ ОСУЈЕТИЛО ПОСТИЗАЊЕ ЊЕГОВЕ СВРХЕ.

Злоупотреба права

Члан 19.

ЗАБРАЊЕНО ЈЕ ВРШЕЊЕ ПРАВА У НАМЕРИ ДА СЕ ДРУГОМЕ ШКОДИ, КАО И СВАКО ДРУГО ЊЕГОВО ВРШЕЊЕ КОЈЕ ЈЕ ПРОТИВНО СВРСИ РАДИ КОЈЕ ЈЕ УСТАНОВЉЕНО ИЛИ ПРИЗНАТО.

Универзална примена

Члан 20.

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ ОВОГ ЗАКОНИКА ИМАЈУ ИМПЕРАТИВНИ КАРАКТЕР И УНИВЕРЗАЛНУ ПРИМЕНУ СВИМ ПОСЕБНИМ ДЕЛОВИМА ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА.

Диспозитивне одредбе

Члан 21.

СУБЈЕКТИ ГРАЂАНСКИХ ПРАВА МОГУ СВОЈЕ ОДНОСЕ ДА УРЕДЕ ДРУКЧИЈЕ НЕГО ШТО ЈЕ ДИСПОЗИТИВНИМ ОДРЕДБАМА ОВОГ ЗАКОНИКА ОДРЕЂЕНО.

Део II
ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

ОДЕЉАК 1.
СУБЈЕКТИ

Физичка и правна лица

Члан 22.

СУБЈЕКТИ ГРАЂАНСКИХ ПРАВА И ОБАВЕЗА СУ ФИЗИЧКА И ПРАВНА ЛИЦА.

Одсек 1.
ФИЗИЧКА ЛИЦА

Глава I
ПРАВНА СПОСОБНОСТ

Стицање

Члан 23.

ФИЗИЧКО ЛИЦЕ СТИЧЕ ПРАВНУ СПОСОБНОСТ РОЂЕЊЕМ.

ЗАЧЕТО ДЕТЕ ИМА ПРАВНУ СПОСОБНОСТ АКО СЕ ЖИВО РОДИ.

ЗАЧЕТО ДЕТЕ, ПОД ПРЕТПОСТАВКОМ ДА ЋЕ СЕ ЖИВО РОДИТИ, СМАТРА СЕ КАО РОЂЕНО, У ПОГЛЕДУ БИЛО КАКВИХ ПРАВА КОЈА БИ ИМАЛО, ДА ЈЕ РОЂЕНО. (**Пренатална правна способност**).

Садржина

Члан 24.

ФИЗИЧКО ЛИЦЕ ЈЕ НОСИЛАЦ СУБЈЕКТИВНИХ ПРАВА И ОБАВЕЗА КОЈА СУ МУ СВОЈСТВЕНА КАО БИЋУ ПРИРОДЕ И КОЈА СУ ПРЕДВИЂЕНА ПРАВНИМ ПОРЕТКОМ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.

Престанак правне способности

Члан 25.

ПРАВНА СПОСОБНОСТ ПРЕСТАЈЕ СМРЋУ ИЛИ ОДЛУКОМ О ПРОГЛАШЕЊУ НЕСТАЛОГ ЗА УМРЛО КОЈА ПРОИЗВОДИ ИСТЕ ПОСЛЕДИЦЕ КАО У СЛУЧАЈУ СМРТИ.

Клонирање и забрана избора пола

Члан 26.

НИЈЕ ДОЗВОЉЕНО КЛОНИРАЊЕ ЉУДСКИХ БИЋА И ПРИМЕНА БИОМЕДИЦИНСКИХ ТЕХНИКА РАДИ ИЗБОРА ПОЛА ДЕТЕТА.

Интервенције на људском геному

Члан 27.

ИНТЕРВЕНЦИЈА У ПОКУШАЈУ МОДИФИКОВАЊА ЉУДСКОГ ГЕНОМА МОЖЕ СЕ ПРЕДУЗЕТИ ИСКЉУЧИВО У ПРЕВЕНТИВНЕ, ДИЈАГНОСТИЧКЕ ИЛИ ТЕРАПЕУТСКЕ СВРХЕ И САМО АКО НЕМА ЗА ЦИЉ БИЛО КАКВЕ ПРОМЕНЕ У ГЕНОМУ НЕКОГ ПОТОМКА.

ЗАБРАЊЕН ЈЕ СВАКИ ОБЛИК ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НЕКОГ ЛИЦА НА ОСНОВУ ЊЕНОГ ГЕНЕТСКОГ ПОРЕКЛА.

Глава II

ПОСЛОВНА СПОСОБНОСТ

Потпуна пословна способност

Члан 28.

ФИЗИЧКО ЛИЦЕ ПОСТАЈЕ ПОТПУНО ПОСЛОВНО СПОСОБНО СА НАВРШЕНИХ ОСАМНАЕСТ ГОДИНА ЖИВОТА.

ОД ТОГ ТРЕНУТКА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ МОЖЕ СОПСТВЕНИМ ИЗЈАВАМА ВОЉЕ ДА СТИЧЕ, МЕЊА, ГАСИ И ШТИТИ ГРАЂАНСКА ПРАВА.

МАЛОЛЕТНИК СА НАВРШЕНИХ 16 ГОДИНА, КОЈИ УЗ ДОЗВОЛУ НАДЛЕЖНОГ ОРГАНА ЗАКЉУЧИ БРАК, СТИЧЕ ПОТПУНУ ПОСЛОВНУ СПОСОБНОСТ У ТРЕНУТКУ ЊЕГОВОГ ЗАКЉУЧЕЊА.

НАДЛЕЖНИ ОРГАН МОЖЕ ДОЗВОЛИТИ СТИЦАЊЕ ПОТПУНЕ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ МАЛОЛЕТНИКУ СА НАВРШЕНИХ 16 ГОДИНА АКО ЈЕ ПОСТАО РОДИТЕЉ И АКО ЈЕ ДОСТИГАО ТЕЛЕСНУ И ДУШЕВНУ ЗРЕЛОСТ ПОТРЕБНУ ЗА САМОСТАЛНО СТАРАЊЕ О СОПСТВЕНОЈ ЛИЧНОСТИ, ПРАВИМА И ИНТЕРЕСИМА.

Пословна способност детета

Члан 29.

ДЕТЕ КОЈЕ НИЈЕ НАВРШИЛО ЧЕТРНАЕСТУ ГОДИНУ ЖИВОТА (МЛАЂИ МАЛОЛЕТНИК) МОЖЕ ДА ПРЕДУЗИМА УОБИЧАЈЕНЕ ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ МАЊЕ ВРЕДНОСТИ (НПР. КУПОВИНА ШКОЛСКОГ ПРИБОРА).

Делимична пословна способност

Члан 30. (члан 64. Породичног закона, у даљем тексту: ПЗ)

Делимична пословна способност се стиче са навршених четрнаест година живота (старији малолетник).

Старији малолетник може предузимати, поред правних послова из претходног става и све остале правне послове, али уз претходну или накнадну сагласност родитеља или када је потребно и органа старатељства.

Алтернатива: Претходни став мења се и гласи:

СТАРИЈИ МАЛОЛЕТНИК МОЖЕ САМОСТАЛНО ДА ОБАВЉА ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ОДРЕЂЕНЕ ЗАКОНОМ, ОНЕ КОЈИ ОДГОВАРАЈУ ЊЕГОВИМ СПОСОБНОСТИМА ИЛИ КОЈЕ СУ ПО СВОЈОЈ ПРИРОДИ У СКЛАДУ СА ЊЕГОВИМ ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ СПОСОБНОСТИМА И ЕМОЦИОНАЛНОМ ЗРЕЛОШЋУ.

Располагање зарадом

Члан 31. (члан 64. ПЗ)

Старији малолетник који је навршио петнаесту годину живота може да предузима правне послове којима управља и располаже својом зарадом или имовином коју је стекао сопственим радом.

Лишење пословне способности

Члан 32.

Лице може бити делимично или потпуно лишено пословне способности у складу са закоником.

ЛИЦУ ЛИШЕНОМ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ ПОСТАВЉА СЕ СТАРАЛАЦ.

О ЛИШЕЊУ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ ОДЛУЧУЈЕ СУД.

Пре доношења одлуке о лишењу пословне способности суд ће прибавити стручно мишљење вештака медицинске струке о здравственом стању лица за које је покренут поступак за лишење пословне способности и о утицају тог стања на његову способност да се стара о заштити својих права и интереса других лица.

СТРУЧНО МИШЉЕЊЕ ВЕШТАКА МЕДИЦИНСКЕ СТРУКЕ НЕ СМЕ БИТИ СТАРИЈЕ ОД ТРИ МЕСЕЦА.

Потпуно лишење пословне способности

Члан 33. (члан 146. ПЗ)

Пунолетно лице, које због болести или сметњи у психо-физичком развоју није способно за расуђивање, те због тога није у стању да се само стара о себи и о заштити својих права и интереса, може бити потпуно лишено пословне способности.

Лице потпуно лишено пословне способности изједначено је са пословном способношћу млађег малолетника.

Делимично лишење пословне способности

Члан 34. (члан 147. ПЗ)

Пунолетно лице, које због болести или сметњи у психо-физичком развоју својим поступцима непосредно угрожава сопствена пра-

ва и интересе или права и интересе других лица, може бити делимично лишено пословне способности.

Лице делимично лишеног пословне способности изједначено је са пословном способношћу старијег малолетника.

Враћање пословне способности

Члан 35. (члан 148. ПЗ)

Пунолетном лицу може се вратити одузета пословна способност када престану разлози због којих је оно било потпуно или делимично лишено пословне способности.

СУД ПО СЛУЖБЕНОЈ ДУЖНОСТИ, НАЈМАЊЕ ЈЕДНОМ ГОДИШЊЕ ИЛИ НА ЗАХТЕВ ЛИЦА КОЈЕ ИМА ПРАВНИ ИНТЕРЕС ПРЕИСПИТУЈЕ ДА ЛИ СУ ПРЕСТАЛИ РАЗЛОЗИ ЗА ДЕЛИМИЧНО ИЛИ ПОТПУНО ЛИШЕЊЕ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ.

ЛИЦЕ КОЈЕ ИМА ПРАВНИ ИНТЕРЕС МОЖЕ ДА ЗАХТЕВА УТВРЂИВАЊЕ РАЗЛОГА ЗА ВРАЋАЊЕ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ.

Алијернајива: Додаје се следећи став:

ЛИШЕЊЕ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ НЕ МОЖЕ ТРАЈАТИ ДУЖЕ ОД ПЕТ ГОДИНА, АЛИ СЕ НА ЗАХТЕВ ЛИЦА КОЈЕ ИМА ПРАВНИ ИНТЕРЕС МОЖЕ ПРОДУЖИТИ.

Достављање одлука органу старатељства

Члан 36. (члан 149. став 2. и 150. ПЗ)

Правоснажна судска одлука о лишењу и враћању пословне способности доставља се, без одлагања, органу старатељства и уписује се у матичну књигу рођених, а ако лице има одређена права која се региструју, та права се уписују у одговарајући јавни регистар.

Алијернајива: Бришу се ст. 2–5.

Деликтна способност малолетника

Члан 37. (члан 160. ЗОО)

Малолетник до навршене седме године не одговара за штету коју проузрокује.

Малолетник од навршене седме до навршене четрнаесте године не одговара за штету, осим ако се докаже да је при проузроковању штете био способан за расуђивање.

Старији малолетник ДЕЛИКТНО ЈЕ СПОСОБАН И ОДГОВАРА према општим правилима о одговорности за штету.

Глава III

ОБЕЛЕЖЈА ФИЗИЧКИХ ЛИЦА

Лично име

Члан 38. (члан 13. ПЗ)

Свако физичко лице има право на лично име.

Лично име се може променити под условима прописаним законом.

Сазнање порекла и очување идентитета

Члан 39.

СВАКО ФИЗИЧКО ЛИЦЕ ИМА ПРАВО ДА САЗНА СВОЈЕ ПОРЕКЛО И ПРАВО ДА ОЧУВА СВОЈ ИДЕНТИТЕТ.

Пребивалиште и боравиште

Члан 40.

ПРЕБИВАЛИШТЕ ЈЕ МЕСТО У КОМЕ СЕ ФИЗИЧКО ЛИЦЕ НАСТАНИЛО СА НАМЕРОМ ДА У ЊЕМУ ТРАЈНИЈЕ ЖИВИ.

БОРАВИШТЕ ЈЕ МЕСТО У КОМЕ ФИЗИЧКО ЛИЦЕ ПРИВРЕМЕНО БОРАВИ ВАН СВОГА ПРЕБИВАЛИШТА.

Напомена: Остаје отворено питање могућности постојања двоструког пребивалишта у различитим земљама.

Држављанство

Члан 41.

ЛИЦЕ РОЂЕНО У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ И ЛИЦЕ СРПСКЕ НАЦИОНАЛНОСТИ РОЂЕНО НА ТЕРИТОРИЈИ ДРУГЕ ДРЖАВЕ СТИЧУ ДРЖАВЉАНСТВО

РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ПОД ОЛАКШАНИМ УСЛОВИМА, У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ.

ДРЖАВЉАНИН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ КОЈИ ИМА И ДРЖАВЉАНСТВО СТРАНЕ ДРЖАВЕ СМАТРА СЕ ДОМАЋИМ ДРЖАВЉАНИНОМ КАДА СЕ НАЛАЗИ НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.

Алтернатива: Став 1 се брише.

Предузетник

Члан 42.

ПРЕДУЗЕТНИК ЈЕ ПОСЛОВНО СПОСОБНО ФИЗИЧКО ЛИЦЕ КОЈЕ ЈЕ РЕГИСТРОВАЛО ПОСЛОВНУ ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНУ ДЕЛАТНОСТ РАДИ ОСТВАРИВАЊА ДОБИТИ, А ЗА СВОЈЕ ОБАВЕЗЕ ОДГОВАРА СВОЈОМ ИМОВИНОМ.

Алтернатива: Претходни члан се брише.

Одсек 2.

ПРАВНА ЛИЦА

Глава I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Појам

Члан 43.

ПРАВНО ЛИЦЕ ЈЕ ОРГАНИЗАЦИЈА КОЈОЈ ЈЕ, У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ, ПРИЗНАТ ПРАВНИ СУБЈЕКТИВИТЕТ.

ПОЛОЖАЈ ПОЈЕДИНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА УРЕЂУЈЕ СЕ ПОСЕБНИМ ЗАКОНИМА.

Алтернатива: Став 1 мења се и гласи: ПРАВНО ЛИЦЕ ЈЕ ОРГАНИЗАЦИЈА КОЈА ИМА ПОСЕБНУ ИМОВИНУ И КОЈОЈ ПРАВНИ ПОРЕДАК ПРИЗНАЈЕ СВОЈСТВО СУБЈЕКТА ПРАВА РАДИ ПОСТИЗАЊА ОДРЕЂЕНЕ СВРХЕ.

Имовина

Члан 44.

ИМОВИНА ПРАВНОГ ЛИЦА ОДВОЈЕНА ЈЕ ОД ИМОВИНЕ ФИЗИЧКИХ ИЛИ ПРАВНИХ ЛИЦА КОЈИ ГА ЧИНЕ, ОД ЛИЦА КОЈА ЊИМЕ УПРАВЉАЈУ И ОНИХ КОЈА СУ ЊЕГОВИ КОРИСНИЦИ, АКО ЗАКОНОМ НИЈЕ ДРУГАЧИЈЕ ОДРЕЂЕНО.

Дозвољена сврха

Члан 45.

ЦИЉ ОСНИВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА МОЖЕ БИТИ СВАКА ДЕЛАТНОСТ КОЈА НИЈЕ ЗАКОНОМ ЗАБРАЊЕНА, ПРОТИВНА ЈАВНОМ ПОРЕТКУ, ДОБРИМ ОБИЧАЈИМА ИЛИ МОРАЛУ.

Настанак правног лица

Члан 46.

ПРАВНО ЛИЦЕ СТИЧЕ СВОЈСТВО СУБЈЕКТА ПРАВА УПИСОМ У ЈАВНИ РЕГИСТАР.

ПРАВНО ЛИЦЕ МОГУ ОСНОВАТИ ФИЗИЧКА И ПРАВНА ЛИЦА.

ПРАВНО ЛИЦЕ СЕ ОСНИВА НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ, ОСИМ АКО ЈЕ ПОСЕБНО УТВРЂЕНО ДА СЕ ОСНИВА НА ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ.

Правна способност

Члан 47.

ПРАВНО ЛИЦЕ МОЖЕ ИМАТИ СВА ПРАВА И ОБАВЕЗЕ, ОСИМ ОНИХ КОЈА СУ НЕОДВОЈИВА ОД ЧОВЕКОВЕ ФИЗИЧКЕ ПРИРОДЕ.

Пословна способност

Члан 48.

ПРАВНО ЛИЦЕ СТИЧЕ ПОСЛОВНУ СПОСОБНОСТ У ТРЕНУТКУ КАД СЕ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ, ОСНИВАЧКИМ АКТОМ, СТАТУТОМ ИЛИ ПОСЕБНОМ ОДЛУКОМ ОБРАЗУЈЕ ЊЕГОВ ОРГАН УПРАВЉАЊА.

ПРАВНУ ВОЉУ ПРАВНОГ ЛИЦА ИЗРАЖАВАЈУ ЊЕГОВИ ОРГАНИ КОЈИ ЗАКЉУЧУЈУ УГОВОРЕ И ДРУГЕ ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ У ИМЕ ПРАВНОГ ЛИЦА.

УГОВОРИ, КОЈЕ ЈЕ У ИМЕ ПРАВНОГ ЛИЦА ЗАКЉУЧИО ОВЛАШЋЕНИ ОРГАН СА ТРЕЋИМ ЛИЦЕМ СТВАРАЈУ ПРАВА И ОБАВЕЗЕ САМО ИЗМЕЂУ ТРЕЋЕГ И ПРАВНОГ ЛИЦА КАО ЦЕЛИНЕ.

Заступање и заступник правног лица

Члан 49.

ПРАВНО ЛИЦЕ ЗАСТУПА ЛИЦЕ УПИСАНО У ПРИВРЕДНИ РЕГИСТАР. СВАКО ПРАВНО ЛИЦЕ ИМА НАЈМАЊЕ ЈЕДНОГ ЗАСТУПНИКА.

ЗАСТУПНИК ЈЕ ДУЖАН ДА ПОСТУПА У СКЛАДУ СА ОВЛАШЋЕЊИМА И ОГРАНИЧЕЊИМА УТВРЂЕНИМ ЗАКОНОМ И АКТИМА ПРАВНОГ ЛИЦА.

НЕРЕГИСТРОВАНА ОГРАНИЧЕЊА ОВЛАШЋЕЊА ЗАСТУПНИКА НЕ МОГУ СЕ ИСТИЦАТИ ПРЕМА ТРЕЋИМ САВЕСНИМ ЛИЦИМА, ИЗУЗЕВ АКО ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОГРАНИЧЕЊА НИЈЕ ДРУГАЧИЈЕ ЗАКОНОМ ОДРЕЂЕНО

Деликтна одговорност

Члан 50.

ПРАВНО ЛИЦЕ ОДГОВАРА ЗА ШТЕТУ КОЈУ ЊЕГОВИ ОРГАНИ ПРОУЗРОКУЈУ У ВРШЕЊУ ИЛИ У ВЕЗИ СА ОБАВЉАЊЕМ СВОЈИХ ФУНКЦИЈА ИЛИ У ОСТВАРИВАЊУ СВОЈИХ НАДЛЕЖНОСТИ.

ЗА ШТЕТУ СОЛИДАРНО ОДГОВАРАЈУ И ЊЕГОВИ ОРГАНИ, АКО ЈЕ ТО ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ ПРЕДВИЂЕНО.

ПРАВНО ЛИЦЕ КОЈЕ ЈЕ ИСПЛАТИЛО НАКНАДУ ОШТЕЋЕНИКУ ИМА ПРАВО ДА ЗАХТЕВА ОД ЛИЦА КОЈЕ ЈЕ ШТЕТУ ПРОУЗРОКОВАЛО НАМЕРНО ИЛИ КРАЈЊОМ НЕПАЖЊОМ НАКНАДУ ИСПЛАЂЕНОГ ИЗНОСА У РОКУ ОД ШЕСТ МЕСЕЦИ ОД ДАНА ИСПЛАТЕ.

Пословно име и седиште

Члан 51.

ПРАВНО ЛИЦЕ ИМА СВОЈЕ РЕГИСТРОВАНО ПОСЛОВНО ИМЕ И СЕДИШТЕ, КОЈЕ САМОСТАЛНО ОДРЕЂУЈЕ.

Престанак

Члан 52.

ПРАВНО ЛИЦЕ ПРЕСТАЈЕ НА ОСНОВУ ОДЛУКЕ НАДЛЕЖНОГ ОРГАНА, У СЛУЧАЈУ СТЕЧАЈА И КАДА ОСТВАРИ ЦИЉЕВЕ ЗБОГ КОЈИХ ЈЕ ОРГАНИЗОВАНО.

У СЛУЧАЈУ ПРЕСТАНКА ПРАВНОГ ЛИЦА, АКО НИШТА НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНО У ЗАКОНУ, СТАТУТУ ИЛИ У АКТУ О ОСНИВАЊУ, ИМОВИНА ПРИПАДА ДРЖАВИ.

Глава II

УДРУЖЕЊА

Појам

Члан 53.

УДРУЖЕЊЕ ЈЕ ДОБРОВОЉНА ОРГАНИЗАЦИЈА ВИШЕ ФИЗИЧКИХ ИЛИ ПРАВНИХ ЛИЦА, ОСНОВАНА РАДИ ПОСТИЗАЊА ОДРЕЂЕНЕ ДРУШТВЕНЕ ИЛИ ЗАЈЕДНИЧКЕ НЕПРИВРЕДНЕ СВРХЕ.

Оснивање и регистрација удружења

Члан 54.

ЗА ОСНИВАЊЕ УДРУЖЕЊА ПОТРЕБНА ЈЕ САГЛАСНОСТ ИЗЈАВЉЕНИХ ВОЉА НАЈМАЊЕ ТРИ ЛИЦА, ОД КОЈИХ ВИШЕ ОД ПОЛОВИНЕ ИМА БОРАВИШТЕ ИЛИ СЕДИШТЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ.

Удружење које нема својство правног лица

Члан 55.

ОДРЕДБЕ ОВОГ ЗАКОНИКА О УГОВОРУ О ОРТАКЛУКУ СХОДНО СЕ ПРИМЕЊУЈУ НА УДРУЖЕЊЕ КОЈЕ НЕМА СВОЈСТВО ПРАВНОГ ЛИЦА, КАО И НА ОНО КОЈЕ ТО СВОЈСТВО НИЈЕ ЈОШ СТЕКЛО.

Однос статута и закона

Члан 56.

ОДРЕДБЕ ОВОГ ЗАКОНИКА О УНТРАШЊОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ УДРУЖЕЊА И О ПРАВИМА И ОБАВЕЗАМА ЧЛАНОВА СУ ДИСПОЗИТИВНЕ ПРИРОДЕ И ПРИМЕЊУЈУ СЕ АКО СТАТУТ УДРУЖЕЊА НЕ САДРЖИ ДРУГАЧИЈА ПРАВИЛА.

ПРАВИЛА СТАТУТА НЕ МОГУ СЕ ПРИМЕЊИВАТИ АКО СУ ПРОТИВНА ПРИНУДНИМ ПРОПИСИМА.

Скупштина удружења

Члан 57.

Скупштина чланова је највиши орган удружења.

Скупштина се одржава најмање једном у ДВЕ ГОДИНЕ.

СКУПШТИНУ САЗИВА УПРАВНИ (ИЗВРШНИ) ОДБОР УДРУЖЕЊА.

АКО СТАТУТОМ УДРУЖЕЊА НИЈЕ НЕШТО ДРУГО ПРЕДВИЂЕНО, СКУПШТИНУ МОЖЕ САЗВАТИ НАЈМАЊЕ ПЕТИНА УКУПНОГ БРОЈА ЧЛАНОВА.

Надлежност скупштине

Члан 58.

СКУПШТИНА ДОНОСИ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА ЗА СТИЦАЊЕ СВОЈСТВА ЧЛАНА УДРУЖЕЊА И О ИСКЉУЧЕЊУ ИЗ ЧЛАНСТВА, БИРА ОРГАНЕ УДРУЖЕЊА И РЕШАВА ПИТАЊА КОЈА НИСУ У НАДЛЕЖНОСТИ ДРУГИХ ОРГАНА.

СКУПШТИНА ОБАВЉА НАДЗОР НАД РАДОМ ДРУГИХ ОРГАНА УДРУЖЕЊА И МОЖЕ ИХ ОПОЗВАТИ У СВАКО ВРЕМЕ.

КАДА ПОСТОЈЕ ОСНОВАНИ РАЗЛОЗИ СКУПШТИНА МОЖЕ ОПОЗВАТИ ОРГАН УДРУЖЕЊА ПО САМОМ ЗАКОНУ.

Алтернатива: Претходни члан се брише.

Право гласа

Члан 59.

ЧЛАНОВИ УДРУЖЕЊА ИМАЈУ ЈЕДНАКО ПРАВО ГЛАСА У СКУПШТИНИ. ОДЛУКЕ СЕ ДОНОСЕ ВЕЋИНОМ ГЛАСОВА ПРИСУТНИХ ЧЛАНОВА.

Одузимање права гласа

Члан 60.

ЧЛАН УДРУЖЕЊА НЕМА ПРАВА ГЛАСА У ОРГАНИМА УДРУЖЕЊА КАДА СЕ ОДЛУЧУЈЕ О ЗАКЉУЧЕЊУ ПРАВНОГ ПОСЛА, ВОЂЕЊУ СПОРА УДРУЖЕЊА ИЛИ О ИМОВИНСКИМ ПИТАЊИМА, А ЈЕДНА ОД СТРАНА У ПРАВНОМ ОДНОСУ ЈЕ ОН, ЊЕГОВ СУПРУЖНИК, СРОДНИК У ПРАВОЈ ЛИНИЈИ ИЛИ ПРАВНО ЛИЦЕ У КОМЕ ОН ИМА ПРИВРЕДНИ (ЕКОНОМСКИ) ИНТЕРЕС ИЛИ КОНТРОЛУ.

Једногласна одлука свих чланова

Члан 61.

ПРЕДЛОГ КОЈИ У ПИСМЕНОМ ОБЛИКУ ПОТПИШУ СВИ ЧЛАНОВИ УДРУЖЕЊА ИЗЈЕДНАЧАВА СЕ СА ОДЛУКОМ СКУПШТИНЕ.

Алтернатива: Претходни члан се брише

Извршни (управни) одбор

Члан 62.

ИЗВРШНИ ОДБОР УПРАВЉА ПОСЛОВИМА УДРУЖЕЊА И ПРЕДСТАВЉА ГА У СКЛАДУ СА СТАТУТОМ.

Чланови

Члан 63.

ЧЛАНОВИ УДРУЖЕЊА СУ ОСНИВАЧИ И ЛИЦА КОЈА НАКНАДНО ПРИСТУПЕ УДРУЖЕЊУ У СКЛАДУ СА ПРАВИЛИМА СТАТУТА.

СТАРИЈИ МАЛОЛЕТНИК МОЖЕ ПРИСТУПИТИ УДРУЖЕЊУ СОПСТВЕНОМ ИЗЈАВОМ, УЗ САГЛАСНОСТ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА.

МЛАЂИ МАЛОЛЕТНИК МОЖЕ ПРИСТУПИТИ УДРУЖЕЊУ УЗ ДОЗВОЛУ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА.

ЧЛАН УДРУЖЕЊА ИМА ПРАВО ДА У СВАКО ВРЕМЕ ИСТУПИ ИЗ УДРУЖЕЊА, ИЗУЗЕВ АКО БИ ТИМЕ НАНЕО УДРУЖЕЊУ ИМОВИНСКУ ИЛИ МОРАЛНУ ШТЕТУ.

СТАТУС ЧЛАНСТВА У УДРУЖЕЊУ НЕ МОЖЕ СЕ ДРУГОМ УСТУПИТИ НИТИ НАСЛЕДИТИ.

Чланарина

Члан 64.

СТАТУТОМ СЕ МОЖЕ ПРЕДВИДЕТИ ОБАВЕЗА ПЛАЋАЊА ЧЛАНАРИНЕ И ДРУГИХ ДОПРИНОСА.

ОБАВЕЗА ПЛАЋАЊА ЧЛАНАРИНЕ И ДРУГИХ НОВЧАНИХ ДОПРИНОСА ЧЛАНОВА СЕ НЕ ПРЕТПОСТАВЉА.

Искључење

Члан 65.

СТАТУТОМ СЕ МОГУ УТВРДИТИ РАЗЛОЗИ ЗА ИСКЉУЧЕЊЕ ЧЛАНА ИЗ УДРУЖЕЊА.

ОДРИЦАЊЕ ОД ЧЛАНСТВА У УДРУЖЕЊУ МОЖЕ СЕ УСЛОВИТИ ИЗРИЧИТИМ ПРИСТАНКОМ ЧЛАНА УДРУЖЕЊА.

СТАТУС ЧЛАНА У УДРУЖЕЊУ ПРЕСТАЈЕ АКО ЈЕ СУПРОТНО МОРАЛУ ИЛИ ЗАКОНУ.

Глава III

ЗАДУЖБИНЕ

Појам

Члан 66.

ЗАДУЖБИНА ЈЕ ПРАВНО ЛИЦЕ КОМЕ ЈЕ ОСНИВАЧ, ПОШТУЈУЋИ СРПСКУ ТРАДИЦИЈУ ЗАДУЖБИНАРСТВА, НАМЕНИО ОДРЕЂЕНУ ИМОВИНУ РАДИ ДОБРОЧИНОГ ОСТВАРИВАЊА ОПШТЕКОРИСНОГ ЦИЉА ИЛИ ПРИВАТНОГ ИНТЕРЕСА КОЈИ НИСУ ЗАБРАЊЕНИ УСТАВОМ ИЛИ ЗАКОНОМ.

ЗАДУЖБИНА СЕ НЕ МОЖЕ ОСНОВАТИ РАДИ ОСТВАРИВАЊА ИСКЉУЧИВО ПОРОДИЧНИХ ИЛИ ДРУГИХ ПРИВАТНИХ ИНТЕРЕСА ОСНИВАЧА.

Имовина

Члан 67.

ИМОВИНУ ЗАДУЖБИНЕ ЧИНИ СТВАРНА, ОБЛИГАЦИОНА, АУТОРСКА И ДРУГА ГРАЂАНСКА ПРАВА КОЈА ЈЕ ОСНИВАЧ НАМЕНИО ЗА ПОСТИЗАЊЕ ЊЕНИХ ЦИЉЕВА.

ИМОВИНА СЕ ОДВАЈА ОД ОСНИВАЧА У ТРЕНУТКУ УПИСА ЗАДУЖБИНЕ У РЕГИСТАР И ИСКЉУЧИВО СЛУЖИ ПОСТИЗАЊУ ЦИЉА, КОЈИ ЈЕ ОДРЕДИО ОСНИВАЧ.

УПРАВНИ ОДБОР СЕ СТАРА О ИМОВИНИ ЗАДУЖБИНЕ, А ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ ДОДЕЉУЈУ СЕ ОНИМА КОЈИМА СУ НАМЕЋЕНЕ, У СКЛАДУ СА ЦИЉЕВИМА И ПРАВИЛИМА ЗАДУЖБИНЕ.

Обим права

Члан 68.

ЗАДУЖБИНА ИМА ПРАВО СВОЈИНЕ И НОСИЛАЦ ЈЕ ОСТАЛИХ ПРАВА КОЈА СУ У ЊЕНОЈ ИМОВИНИ.

Циљеви оснивања

Члан 69.

ЗАДУЖБИНА СЕ ОСНИВА РАДИ ПОДСТИЦАЊА КУЛТУРЕ, ОБРАЗОВАЊА (ПРОСВЕТЕ), ВЕРСКОГ И ДУХОВНОГ ЖИВОТА, НАУКЕ, УМЕТНОСТИ, ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ, СПОРТА И РЕКРЕАЦИЈЕ, СОЦИЈАЛНОГ РАДА И ПОМОЋИ, СТРУЧНОГ РАДА И ОСПОСОБЉАВАЊА ЉУДИ (НАРОЧИТО МЛАДИХ) ЗА КОРИСТАН РАД У ДРУШТВУ, ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОГ СВЕТА И У СВИМ ДРУГИМ ОБЛАСТИМА У КОЈИМА ДОБРОЧИНСТВО МОЖЕ ДА ДОПРИНЕСЕ ЉУДСКОЈ СРЕЋИ (ИЛИ УБЛАЖАВАЊУ НЕСРЕЋЕ) И ХУМАНИЈЕМ ПРОГРЕСУ И ПРОЦВАТУ ПОЈЕДИНАЦА И ЊИХОВИХ ЗАЈЕДНИЦА.

Оснивање

Члан 70.

ЗАДУЖБИНУ МОЖЕ ОСНОВАТИ ДОМАЋЕ ИЛИ СТРАНО ФИЗИЧКО ИЛИ ПРАВНО ЛИЦЕ ИЗЈАВОМ ВОЉЕ КОЈОМ НАМЕЊУЈЕ СВОЈУ ИМОВИНУ ИЛИ НЕКИ ЊЕН ДЕО ЗА ПОСТИЗАЊЕ ТРАЈНЕ ДРУШТВЕНЕ (ИЛИ ЗАЈЕДНИЧКЕ) СВРХЕ.

ИЗЈАВА ВОЉЕ О ОСНИВАЊУ ЗАДУЖБИНЕ ЗА ЖИВОТА ОСНИВАЧА МОРА БИТИ ДАТА У ПИСМЕНОЈ ФОРМИ И ОВЕРЕНА КОД ОВЛАШЋЕНОГ ОРГАНА.

ФИЗИЧКО ЛИЦЕ МОЖЕ ОСНОВАТИ ЗАДУЖБИНУ ЗАВЕШТАЊЕМ ИЛИ ЛЕГАТОМ (ИСПОРУКОМ).

ПРАВНО ЛИЦЕ ОСНИВА ЗАДУЖБИНУ ОДЛУКОМ СВОГ НАДЛЕЖНОГ ОРГАНА.

ВИШЕ ЛИЦА МОГУ ОСНОВАТИ ЗАДУЖБИНУ ИЛИ НА ОСНОВУ УГОВОРА НАКНАДНО ПРИСТУПИТИ КАО САОСНИВАЧИ.

Оспоравање изјаве о оснивању

Члан 71.

НУЖНИ НАСЛЕДНИК МОЖЕ ОСПОРАВАТИ ОСНИВАЊЕ ЗАДУЖБИНЕ, АКО ЈЕ ОНА ОСНОВАНА СА ИСКЉУЧИВОМ НАМЕРОМ ИЗИГРАВАЊА ЊИХОВОГ ПРАВА НА НУЖНИ ДЕО.

СУД МОЖЕ, УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР ЦИЉЕВЕ ЗАДУЖБИНЕ, ИМОВНО СТАЊЕ НУЖНОГ НАСЛЕДНИКА, ПРАВИЧНОСТ, КАО И ДРУГЕ ОКОЛНОСТИ, ОДЛУЧИТИ ДА ЛИ ЋЕ НУЖНИМ НАСЛЕДНИЦИМА ДОСУДИТИ НУЖНИ ДЕО.

ПОВЕРИОЦИ ОСНИВАЧА МОГУ ОСПОРАВАТИ (ПОБИЈАТИ) ИЗЈАВУ О ОСНИВАЊУ ЗАДУЖБИНЕ ПО ПРАВИЛИМА О ПОБИЈАЊУ (ОПОЗИВАЊУ) ДУЖНИКОВИХ БЕСПЛАТНИХ РАСПОЛАГАЊА.

Регистар задужбина

Члан 72.

ОСНИВАЧ ЗАДУЖБИНЕ ДУЖАН ЈЕ ДА ПОДНЕСЕ ПРИЈАВУ ЗА УПИС У РЕГИСТАР.

КАД ЈЕ ЗАДУЖБИНА ОСНОВАНА ЗАВЕШТАЊЕМ, ПРИЈАВУ ЗА УПИС У РЕГИСТАР ПОДНОСИ ИЗВРШИЛАЦ ЗАВЕШТАЊА.

АКО НЕМА ИЗВРШИОЦА ЗАВЕШТАЊА ОРГАН КОЈИ ВОДИ ОСТАВИНСКИ ПОСТУПАК ПОДНОСИ ПРИЈАВУ ЗА УПИС У ЈАВНИ РЕГИСТАР ЗАДУЖБИНА.

Задужбински савет

Члан 73.

РАДИ ПОДСТИЦАЊА ЗАДУЖБИНСТВА И ОСТВАРИВАЊА ЦИЉЕВА ЗАДУЖБИНА, ВЛАДА ОСНИВА ЗАДУЖБИНСКИ САВЕТ ЧИЈЕ ЧЛАНОВЕ ИМЕНУЈЕ ИЗ РЕДА ИСТАКНУТИХ СТРУЧЊАКА И ЈАВНИХ РАДНИКА.

ЗАДУЖБИНСКИ САВЕТ ОДЛУЧУЈЕ О ДРУШТВЕНОЈ КОРИСНОСТИ ОСНОВАНИХ ЗАДУЖБИНА.

Управни одбор

Члан 74.

АКО АКТОМ О ОСНИВАЊУ ИЛИ ДРУГИМ АКТОМ ОСНИВАЧА НИЈЕ ДРУГАЧИЈЕ ОДРЕЂЕНО, РАДОМ ЗАДУЖБИНЕ РУКОВОДИ УПРАВНИ ОДБОР.

УПРАВНИ ОДБОР МОЖЕ ИМАТИ ТРИ ИЛИ ВИШЕ ЧЛАНОВА.

ОСНИВАЧ МОЖЕ ИМЕНОВАТИ ПРЕДСЕДНИКА И ЧЛАНОВЕ УПРАВНОГ ОДБОРА У АКТУ О ОСНИВАЊУ ЗАДУЖБИНЕ ИЛИ ДОЦНИЈЕ.

ОН МОЖЕ ОВЛАСТИТИ ФИЗИЧКО ИЛИ ПРАВНО ЛИЦЕ ДА ПО ЊЕГОВИМ УПУТСТВИМА ИЛИ ПО СВОМ НАХОЂЕЊУ, ВОДЕЋИ РАЧУНА О НАМЕРИ ОСНИВАЧА И О ЦИЉЕВИМА ЗАДУЖБИНЕ, ИМЕНУЈЕ ПРЕДСЕДНИКА И ЧЛАНОВЕ УПРАВНОГ ОДБОРА.

АКО ОСНИВАЧ НИЈЕ ИЗВРШИО ИМЕНОВАЊЕ ЧЛАНОВА УПРАВНОГ ОДБОРА, МИНИСТАРСТВО НАДЛЕЖНО ЗА ПОСЛОВЕ КУЛТУРЕ ЋЕ ИМЕНОВАТИ ЧЛАНОВЕ УПРАВНОГ ОДБОРА (НА ПРЕДЛОГ ЗАДУЖБИНСКОГ САВЕТА) ИЗ РЕДОВА НЕЗАВИСНИХ ЛИЧНОСТИ, ДОСТОЈНИХ ПОВЕРЕЊА.

Статут задужбине

Члан 75.

ЗАДУЖБИНА ИМА СТАТУТ КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈУ ПИТАЊА НЕОПХОДНА ЗА УСПЕШНО ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА РАДИ КОЈИХ СЕ ОСНИВА.

ОСНИВАЧ МОЖЕ ОВЛАСТИТИ ФИЗИЧКО ИЛИ ПРАВНО ЛИЦЕ ДА ПО ЊЕГОВИМ УПУТСТВИМА ИЛИ ПО СВОМ НАХОЂЕЊУ, ВОДЕЋИ РАЧУНА О НАМЕРИ ОСНИВАЊА И О ЦИЉУ ЗАДУЖБИНЕ, ДОНЕСЕ СТАТУТ.

АКО ЈЕ ЗАДУЖБИНА ОСНОВАНА ЗАВЕШТАЊЕМ, СТАТУТ ЗАДУЖБИНЕ ДОНОСИ ИЗВРШИЛАЦ ЗАВЕШТАЊА.

АКО СТАТУТ НИЈЕ ДОНЕТ, УПРАВНИ ОДБОР ЗАДУЖБИНЕ ДОНОСИ СТАТУТ И ДРУГЕ ОПШТЕ ПРАВНЕ АКТЕ КОЈИМА СЕ УРЕЂУЈЕ НАЧИН ОДЛУЧИВАЊА И РАДА ОРГАНА ЗАДУЖБИНЕ, КАО И ДРУГА ПИТАЊА ПРОПИСАНА ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ.

Ослобађање од пореских обавеза

Члан 76.

НА ПРЕНОС ИМОВИНЕ КОЈУ ОСНИВАЧ НАМЕНИ ЗАДУЖБИНИ НА УКУПНУ ИМОВИНУ ЗАДУЖБИНЕ, КАО И НА СРЕДСТВА ЗАДУЖБИНЕ КОЈА, ОСНОВАНА РАДИ ОСТВАРИВАЊА ДРУШТВЕНОКОРИСНОГ ЦИЉА, СТИЧЕ ПОСЛЕ ОСНИВАЊА БЕСТЕРЕТНО (ОД ДОБРОВОЉНИХ ПРИЛОГА, ПОКЛО-НА, ДОНАЦИЈА, ФИНАНСИЈСКИХ СУБВЕНЦИЈА, ЗАОСТАВШТИНА И СЛ.) НЕ ПЛАЋАЈУ СЕ ПОРЕЗИ.

Сходна примена

Члан 77.

ОДРЕДБЕ ОВОГ ЗАКОНИКА О ЗАДУЖБИНАМА СЕ СХОДНО ПРИ-МЕЊУЈУ НА ФОНДОВЕ И ФОНДАЦИЈЕ.

ОДЕЉАК 2.

СУБЈЕКТИВНА ГРАЂАНСКА ПРАВА

Одсек 1.

СУБЈЕКТИВНО ПРАВО

Појам

Члан 78.

СУБЈЕКТИВНО ПРАВО ЈЕ ОВЛАШЋЕЊЕ ИЛИ СКУП ОВЛАШЋЕЊА КОЈА ПРАВНИ ПОРЕДАК ПРИЗНАЈЕ ОДРЕЂЕНОМ ЛИЦУ ДА ОД ДРУГОГ ИЛИ ДРУГИХ ЛИЦА ЗАХТЕВА ОДРЕЂЕНО ПОНАШАЊЕ, УЗ МОГУЋНОСТ ПРИНУДНОГ ОСТВАРЕЊА.

Одсек 2.

ВРСТЕ СУБЈЕКТИВНИХ ПРАВА

Апсолутна права

Члан 79.

КАДА ПРАВНИ ПОРЕДАК ПРИЗНАЈЕ СУБЈЕКТИВНО ПРАВО ОДРЕЂЕНОМ ЛИЦУ НА НЕКОМ ОБЈЕКТУ ГРАЂАНСКОГ ПРАВА, ТО ПРАВО ДЕЛУЈЕ ПРЕМА СВИМА И СВАКО ЈЕ ДУЖАН ДА ГА ПОШТУЈЕ (*Erga omnes*).

Релативна права

Члан 80.

КАДА ПРАВНИ ПОРЕДАК ПРИЗНАЈЕ СУБЈЕКТИВНО ПРАВО ОДРЕЂЕНОМ ЛИЦУ (ПОВЕРИОЦУ) ДА ЗАХТЕВА ОД ДРУГОГ ЛИЦА (ДУЖНИКА) ОД-

РЕЂЕНО ДАВАЊЕ, ЧИЊЕЊЕ, ТРПЉЕЊЕ ИЛИ НЕЧИЊЕЊЕ, ОВАЈ ЈЕ ДУЖАН ДА ТО ИСПУНИ (Inter partes).

АЛИ, ПОВЕРИЛАЦ МОЖЕ СУПРОТСТАВИТИ СВОЈЕ ПРАВО НЕСАВЕСНОМ ТРЕЋЕМ ЛИЦУ КОЈЕ ЈЕ ЗАКЉУЧЕЊЕМ УГОВОРА СА ДУЖНИКОМ ОНЕМОГУЋИЛО ДУЖНИКА ДА ИЗВРШИ СВОЈУ ОБАВЕЗУ ПРЕМА ПОВЕРИОЦУ.

Алтернатива: Став 2. мења се тако да гласи:

АЛИ, ПОВЕРИЛАЦ МОЖЕ СУПРОТСТАВИТИ СВОЈЕ ПРАВО НЕСАВЕСНОМ ТРЕЋЕМ ЛИЦУ КОЈЕ ЈЕ, ЗАКЉУЧУЈУЋИ УГОВОР СА ЊЕГОВИМ ДУЖНИКОМ, ОНЕМОГУЋИЛО ПОВЕРИОЦА ДА ЗАХТЕВА ИСПУЊЕЊЕ ОБАВЕЗЕ ОД ДУЖНИКА.

Одсек 3.

ПРАВА ЛИЧНОСТИ

Право на достојанство

Члан 81.

ПРАВО НА ДОСТОЈАНСТВО ЛИЧНОСТИ ЈЕ НЕПРИКОСНОВЕНО И СВИ СУ ДУЖНИ ДА ГА ПОШТУЈУ.

ИЗ ПРАВА НА ДОСТОЈАНСТВО ПРОИЗИЛАЗЕ СВЕ ДРУГА ПРАВА ЛИЧНОСТИ.

Друга права личности

Члан 82.

ПРАВА ЛИЧНОСТИ СУ: ПРАВО НА ЖИВОТ, ЗДРАВЉЕ И ТЕЛЕСНИ ИНТЕГРИТЕТ; ПРАВО НА СЛОБОДУ; ПРАВО НА ЧАСТ И УГЛЕД; ПРАВО НА ИМЕ; ПРАВО НА ЛИЧНИ ИДЕНТИТЕТ; ПРАВО НА СОПСТВЕНУ СЛИКУ; ПРАВО НА ТАЈНОСТ ПИСМА; ПРАВО НА ГЛАС; ПРАВО НА ЛИЧНИ (ПРИВАТНИ) ЖИВОТ; ПРАВО НА ПСИХИЧКИ ИНТЕГРИТЕТ, КАО И НА ДРУГА ПРАВА ЛИЧНОСТИ УТВРЂЕНА УСТАВОМ, МЕЂУНАРОДНИМ КОНВЕНЦИЈАМА И ПОСЕБНИМ ЗАКОНИМА

САДРЖИНА, УСЛОВИ И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА ЛИЧНОСТИ РЕГУЛИШУ СЕ ПОСЕБНИМ ЗАКОНИМА.

Право на достојанствену смрт (еутаназију)

Члан 83.

ПРАВО НА ЕУТАНАЗИЈУ, КАО ПРАВО ФИЗИЧКОГ ЛИЦА НА САГЛАСНИ, ДОБРОВОЉНИ И ДОСТОЈАНСТВЕНИ ПРЕКИД ЖИВОТА, МОЖЕ СЕ ИЗУЗЕТНО СТЕЋИ АКО СЕ ИСПУНЕ ПРОПИСАНИ ХУМАНИ, ПСИХО-СОЦИЈАЛНИ И МЕДИЦИНСКИ УСЛОВИ.

УСЛОВИ И ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ЕУТАНАЗИЈУ ПРОПИСУЈУ СЕ ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ.

ЗЛОУПОТРЕБА ПРАВА НА ЕУТАНАЗИЈУ, РАДИ ПРИБАВЉАЊА НЕОСНОВАНЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ИЛИ ДРУГЕ КОРИСТИ, ПРЕДСТАВЉА ОСНОВ ЗА КРИВИЧНУ ОДГОВОРНОСТ.

Алтернатива: Претходни члан се брише.

Напомена: Усвајањем основног предлога извршила би се одговарајућа промена у Кривичном законикау.

Неотуђивост права личности

Члан 84.

ПРАВА ЛИЧНОСТИ СУ УРОЂЕНА И НЕОТУЂИВА, ТЕ СЕ НЕ МОГУ УСТУПИТИ ДРУГОМЕ НИТИ НАСЛЕДИТИ.

НИКО СЕ НЕ МОЖЕ ОДРЕЂИ УЖИВАЊА И ВРШЕЊА ПРАВА ЛИЧНОСТИ, ПРОТИВНО ЗАКОНУ, ЈАВНОМ ПОРЕТКУ ИЛИ МОРАЛУ.

Право на заштиту

Члан 85.

ФИЗИЧКО ЛИЦЕ УЖИВА ПОТПУНУ ЗАШТИТУ СВОЈЕ ЛИЧНОСТИ.

ПРАВНО ЛИЦЕ УЖИВА ЗАШТИТУ СВИХ ПРАВА ЛИЧНОСТИ, ИЗУЗЕВ ОНИХ КОЈА ПРОИЗИЛАЗЕ ИЗ ПРИРОДНИХ СВОЈСТАВА ЧОВЕКА КАО ФИЗИЧКОГ ЛИЦА (КАО ШТО СУ ПОЛ, ГОДИНЕ ЖИВОТА, СРОДСТВО И СЛ.).

Заштита од противправног понашања

Члан 86.

ЛИЦЕ КОМЕ ЈЕ ПРОТИВПРАВНО ПРОУЗРОКОВАНА ПОВРЕДА ПРАВА ЛИЧНОСТИ, ИМА ПРАВО НА ЕФИКАСНУ И ПРАВИЧНУ ЗАШТИТУ ПРЕМА СВАКОМЕ КО ЈЕ У ТОМЕ УЧЕСТВОВАО.

ПОВРЕДА ЈЕ ПРОТИВПРАВНА АКО НИЈЕ ЗАСНОВАНА НА ЗАКОНУ, ПРИСТАНКУ ПОВРЕЂЕНОГ ИЛИ НА ПРИВАТНОМ ИЛИ ЈАВНОМ ИНТЕРЕСУ ВЕЋЕ ВРЕДНОСТИ.

ПОВРЕДИЛАЦ СЕ ОСЛОБАЂА ОДГОВОРНОСТИ АКО ДОКАЖЕ ДА ЈЕ ДО ПОВРЕДЕ ДОШЛО У НЕОПШТОЈ ОДБРАНИ, У ОТКЛАЊАЊУ НЕСКРИВЉЕНЕ ОПАСНОСТИ ЗА СЕБЕ ИЛИ ДРУГОГ ИЛИ У СЛУЧАЈУ ДОЗВОЉЕНЕ САМОПОМОЋИ.

Посебне мере у случају принуде или злостављања

Члан 87.

У СЛУЧАЈУ ПОВРЕДЕ ПРАВА ЛИЧНОСТИ НАСТАЛЕ ПРИНУДОМ ИЛИ ЗЛОСТАВЉАЊЕМ ПОВРЕЂЕНИ МОЖЕ, ПОД ПРЕТЊОМ НОВЧАНЕ КАЗНЕ, ЗАХТЕВАТИ ДА СЕ ПОВРЕДИОЦУ ЗАБРАНИ ОДРЕЂЕНО ПОНАШАЊЕ (ДА УЂЕ У ОДРЕЂЕНИ ПРОСТОР, ДА УЗНЕМИРАВА ПОВРЕЂЕНОГ ТЕЛЕФОНОМ, ЕЛЕКТРОНСКИМ ПУТЕМ, ПИСМИМА ИЛИ НА ДРУГИ НАЧИН).

АКО ОБА ЛИЦА ЖИВЕ У ИСТОМ СТАМБЕНОМ ПРОСТОРУ, ПОВРЕЂЕНИ МОЖЕ ЗАХТЕВАТИ ОД СУДА ДА ПОВРЕДИОЦУ ЗАБРАНИ СВАКИ КОНТАКТ СА ПОВРЕЂЕНИМ, А У СЛУЧАЈУ ПОНОВНЕ ГРУБЕ ПОВРЕДЕ ДА СЕ ИСЕЛИ ИЗ СТАНА ИЛИ ПОРОДИЧНЕ КУЋЕ.

Правни инструменти заштите

Члан 88.

ГРАЂАНСКО ПРАВНА ЗАШТИТА ПРАВА ЛИЧНОСТИ МОЖЕ СЕ ОСТВАРИТИ ЗАХТЕВИМА ЗА: ЗАБРАНУ ПРОТИВПРАВНЕ ПОВРЕДЕ АКО ОНА НЕПОСРЕДНО ПРЕДСТОЈИ; УТВРЂИВАЊЕ ПРОТИВПРАВНЕ ПОВРЕДЕ; ПРЕСТАНАК ПОВРЕДЕ АКО ЈЕ ОНА У ТОКУ; УЗДРЖАВАЊЕ ОД БУДУЋИХ ПОВРЕДА ИЛИ УКЛАЊАЊЕ ПОСЛЕДИЦА УЧИЊЕНИХ ПОВРЕДА; НАКНАДУ МАТЕРИЈАЛНЕ И НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ, КАО И ДРУГИМ ПРАВНИМ СРЕДСТВИМА И МЕРАМА КОЈИМА СЕ МОГУ ЗАШТИТИТИ.

ОШТЕЂЕНИ МОЖЕ ПОСЕБНО ЗАХТЕВАТИ: ОБЈАВЉИВАЊЕ ОДРЕЂЕНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ ИЛИ ДОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИМ ЛИЦИМА ИЛИ ОРГАНИМА; ОБЈАВЉИВАЊЕ ИСПРАВКЕ ОБЈАВЉЕНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ, СУДСКЕ ИЛИ ДРУГЕ ОДЛУКЕ НАДЛЕЖНОГ ОРГАНА.

Привремене мере

Члан 89.

У СЛУЧАЈУ ПРИНУДЕ, ПРЕТЊЕ ИЛИ БИЛО КОЈЕГ ОБЛИКА ЗЛОСТАВЉАЊА ИЛИ УЗНЕМИРАВАЊА МОГУ СЕ ЗАХТЕВАТИ ОДГОВАРАЈУЋЕ ПРИВРЕМЕНЕ (ПРЕВЕНТИВНЕ, РЕПРЕСИВНЕ, ГАРАНЦИЈСКЕ) МЕРЕ ПОНАШАЊА ПРЕМА ОДРЕЂЕНОМ ЛИЦУ КОЈИМА ЋЕ СЕ СПРЕЧИТИ ПОВРЕДЕ ПРАВА ЛИЧНОСТИ.

ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ ПРЕДУЗЕТЕ ПРОТИВ УЧИНИОЦА ПОВРЕДЕ ПРАВА ЛИЧНОСТИ МОГУ СЕ ОБУСТАВИТИ АКО ЈЕ ТО У КОНКРЕТНИМ ОКОЛНОСТИМА ПРАВИЧНО.

ПОДНОСИЛАЦ ЗАХТЕВА, НА ОСНОВУ КОГА СУ ПРЕДУЗЕТЕ ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ, ДУЖАН ЈЕ ДА НАКНАДИ ПРОУЗРОКОВАНУ ШТЕТУ, АКО ЈЕ ОЧИГЛЕДНО

ОДЕЉАК 3.

ИМОВИНА

Неприкосновено уживање

Члан 90.

СВАКО ФИЗИЧКО И ПРАВНО ЛИЦЕ ИМА ПРАВО НА НЕОМЕТАНО УЖИВАЊЕ СВОЈЕ ИМОВИНЕ.

НИКО НЕ МОЖЕ БИТИ ЛИШЕН СВОЈЕ ИМОВИНЕ, ИЗУЗЕВ У ЈАВНОМ ИНТЕРЕСУ И ПОД УСЛОВИМА ПРЕДВИЂЕНИМ ЗАКОНОМ И ОПШТИМ НАЧЕЛИМА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА.

АЛИ, ТО НИ НА КОЈИ НАЧИН НЕ УТИЧЕ НА ПРАВО ДРЖАВЕ ДА ПРИМЕЊУЈЕ ЗАКОНЕ КОЈЕ СМАТРА ПОТРЕБНИМ ЗА УРЕЂИВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ИМОВИНЕ, У СКЛАДУ СА ОПШТИМ ИНТЕРЕСОМ ИЛИ ДА БИ ОБЕЗБЕДИЛА НАПЛАТУ ПОРЕЗА И ДРУГИХ ДАЖБИНА.

Појам

Члан 91.

ИМОВИНУ СУБЈЕКТА ГРАЂАНСКИХ ПРАВА ЧИНЕ СВА ИМОВИНСКА ПРАВА И ОБАВЕЗЕ.

Алтернатива: На крају члана додају се речи: „КОЈЕ СЕ МОГУ ИЗРАЗИТИ У НОВЦУ“.

Одговорност

Члан 92.

ЗА СВОЈЕ ИМОВИНСКЕ ОБАВЕЗЕ СУБЈЕКТИ ГРАЂАНСКИХ ПРАВА ОДГОВАРАЈУ ЦЕЛОКУПНОМ СВОЈОМ ИМОВИНОМ, ИЗУЗЕВ АКО ЈЕ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ДЕЛОВЕ ИМОВИНЕ ИЛИ ОДРЕЂЕНЕ СУБЈЕКТЕ ДРУГАЧИЈЕ ПРОПИСАНО.

Промет

Члан 93.

ПРАВНИМ ПОСЛОМ МОГУ СЕ ПРЕНОСИТИ ИМОВИНСКА ПРАВА И ОБАВЕЗЕ, ИЗУЗЕВ АКО ЈЕ ТО ПРОТИВНО ПРИРОДИ СУБЈЕКТИВНОГ ПРАВА.

ОДЕЉАК 4.
ПРАВНИ ПОСЛОВИ³

Одсек 1.
ИЗЈАВА ВОЉЕ

Појам правног посла

Члан 94.

ПРАВНИ ПОСАО ЈЕ ИЗЈАВА ВОЉЕ КОЈА ПРОИЗВОДИ ПРАВНА ДЕЈСТВА.

Начини изјаве воље

Члан 95.

ИЗЈАВА ВОЉЕ У ЦИЉУ НАСТАНКА ПРАВНОГ ПОСЛА МОЖЕ СЕ УЧИНИТИ РЕЧИМА, ИЗРАЗИМА, ПОСТУПЦИМА И ПОНАШАЊЕМ ЧИЈА НЕСУМЊИВА СВРХА ИЗРАЖАВАЊЕ ОДРЕЂЕНЕ ВОЉЕ.

ВОЉА СЕ МОЖЕ САОПШТИТИ И РАЗЛИЧИТИМ СРЕДСТВИМА КОМУНИКАЦИЈА.

Пуноважност правног посла

Члан 96.

ПРАВНИ ПОСАО ЈЕ ПУНОВАЖАН АКО ЈЕ ВОЉА ИЗРАЖЕНА СЛОБОДНО И ОЗБИЉНО, РАДИ ОСТВАРИВАЊА ДОЗВОЉЕНОГ ЦИЉА И АКО СУ ИСПУЊЕНИ ПОСЕБНО ПРОПИСАНИ УСЛОВИ ЗА ПУНОВАЖНОСТ ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ПРАВНОГ ПОСЛА.

³ Отворено је питање дали и одредбе о форми правних послова унети у Општи део (чл. 67–73 ЗОО, односно чл. 64–73 Преднацрта о облигационим односима).

Неспоразум

Члан 97. (члан 63. ЗОО)

Кад стране верују да су сагласне, а у ствари међу њима постоји неспоразум о ПРАВНОЈ природи правног посла, основу или предмету обавезе, правни посао не настаје.

Алтернатива: Додају се два става која гласе:

СТРАНА КОЈА ЈЕ ИЗАЗВАЛА НЕСПОРАЗУМ СВОЈОМ КРИВИЦОМ ДУЖНА ЈЕ НАКНАДИТИ ШТЕТУ КОЈУ ЈЕ ДРУГА СТРАНА ПРЕТРЕПЕЛА.

КАД СЕ ПОСЛЕ ПРЕДУЗЕТОГ ПРАВНОГ ПОСЛА УТВРДИ ДА ПОСТОЈИ НЕСПОРАЗУМ О НЕКОЈ СПОРЕДНОЈ ТАЧКИ ПРАВНИ ПОСАО ЋЕ ОСТАТИ НА СНАЗИ, А ТУ ТАЧКУ ОДРЕДИЋЕ СУД, АКО СЕ ИЗ ОКОЛНОСТИ СЛУЧАЈА МОЖЕ ЗАКЉУЧИТИ ДА БИ СЕ ПРЕДУЗЕО ПРАВНИ ПОСАО И БЕЗ НЕСПОРАЗУМА О ТОЈ ТАЧКИ.

Одсек 2.

МАНЕ ВОЉЕ

Принуда и претња

Члан 98. (члан 60. ЗОО)

НИШТАВ ЈЕ ПРАВНИ ПОСАО ПРЕДУЗЕТ УПОТРЕБОМ СИЛЕ ИЛИ НЕДОЗВОЉЕНЕ ПРИНУДЕ.

Ако је ЈЕДНА страна или неко трећи недопуштеном претњом изазвао основани страх код друге стране тако да је ова због тога ПРЕДУЗЕЛА ПРАВНИ ПОСАО, друга страна може тражити да се ОН поништи.

Страх се сматра основаним ако се из околности види да је озбиљном опасношћу угрожен живот, тело или друго значајно добро ДРУГЕ стране или трећег лица.

ПРАВНИ ПОСАО ПРЕДУЗЕТ УПОТРЕБОМ СИЛЕ ИЛИ НЕДОЗВОЉЕНЕ ПРИНУДЕ ПРЕМА ДРУГОЈ СТРАНИ НЕ ПРОИЗВОДИ ПРАВНА ДЕЈСТВА.

Битна заблуда

Члан 99 (члан 61. ЗОО)

Заблуда је битна ако се односи на битна својства предмета правног посла, на лице са којим се закључује уговор ако се закључује с обзиром

на то лице, као и на околности које се по обичајима у промету или по намери странака сматрају одлучним, а страна која је у заблуди не би иначе закључила уговор такве садржине.

Страна која је у заблуди може тражити поништај уговора због битне заблуде, осим ако при закључењу уговора није поступала с пажњом која се у промету захтева.

У случају поништаја уговора због заблуде, друга савесна страна има право да тражи накнаду претрпљене штете без обзира на то што страна која је у заблуди није крива за своју заблуду.

Страна која је у заблуди не може се на њу позивати ако је друга страна спремна да изврши уговор као да заблуде није било.

Заблуда о понуди код правног посла без накнаде

Члан 100. (члан 62. ЗОО)

Код правног посла без накнаде битном заблудом се сматра и заблуда о побуди која је била одлучна за преузимање обавезе.

Посредна изјава

Члан 101. (члан 63. ЗОО)

Заблуда лица преко кога је страна изјавила своју вољу сматра се исто као и заблуда у властитом изјављивању воље.

Превара

Члан 102. (члан 65. ЗОО)

Ако једна страна изазове заблуду код друге стране или је одржава у заблуди у намери да је тиме наведе на ПРЕДУЗИМАЊЕ ПРАВНОГ ПОСЛА, друга страна може захтевати ЊЕГОВ поништај и онда кад заблуда није битна.

Страна која је ПРЕДУЗЕЛА ПРАВНИ ПОСАО под преваром има право да захтева накнаду претрпљене штете.

Ако је превару учинило треће лице превара утиче на сам ПРАВНИ ПОСАО ако је друга страна у време ЊЕГОВОГ ПРЕДУЗИМАЊА знала или морала знати за превару.

ПРАВНИ ПОСАО без накнаде може се поништити и кад је превару учинило треће лице, без обзира на то да ли је друга страна у време предузимања ПРАВНОГ ПОСЛА знала или морала знати за превару.

Алтернатива: Додаје се нови став који гласи:

СТРАНА КОЈА ЈЕ ПРЕДУЗЕЛА ПРАВНИ ПОСАО ПОД ПРЕВАРОМ ИМА ПРАВО ДА ЗАХТЕВА И ПОСЛЕ РОКА ЗАСТАРЕОСТИ ЊЕГОВО ПОНИШТЕЊЕ.

I Варијанта: Претходна алтернатива се мења и гласи:

СТРАНА КОЈА ЈЕ ПРЕДУЗЕЛА ПРАВНИ ПОСАО ПОД ПРЕВАРОМ МОЖЕ ОДБИТИ ЊЕГОВО ИЗВРШЕЊЕ И ПОСЛЕ РОКА ЗАСТАРЕЛОСТИ.

II Варијанта: У претходном члану изменити карактер правног посла предузетом преваром, на тај начин да изричито буде наведено да је: ПРАВНИ ПОСАО ПРЕДУЗЕТ ПОД ДЕЈСТВОМ ПРЕВАРЕ НИШТАВ.

Привидан правни посао

Члан 103. (члан 66. ЗОО)

Привидан ПРАВНИ ПОСАО нема дејства међу странама.

Али, ако ПРАВНИ ПОСАО прикрива неки други, тај други ПРАВНИ ПОСАО важи ако су испуњени услови за његову правну ваљаност.

Привидност ПРАВНОГ ПОСЛА не може се истицати према трећем савесном лицу.

Одсек 3.

ЗАБРАЊЕНИ ПРАВНИ ПОСЛОВИ

Глава I

НИШТАВИ ПРАВНИ ПОСЛОВИ

Ништавост

Члан 103. (члан 103. ЗОО)

ПРАВНИ ПОСАО који је противан принудним прописима, јавном поретку или МОРАЛУ је ништав ако циљ повређеног правила не

упућује на неку другу санкцију или ако закон о одређеном случају не прописује што друго.

Ако је ПРЕДУЗИМАЊЕ ОДРЕЂЕНОГ ПРАВНОГ ПОСЛА забрањено само једној страни, правни посао ће остати на снази ако у закону није што друго предвиђено за одређени случај, а страна која је повредила законску забрану сносиће одговарајуће последице.

Последице ништавости

Члан 105. (члан 104. ЗОО)

У случају ништавости ПРАВНОГ ПОСЛА свака страна дужна је да врати другој све оно што је примила по основу таквог ПРАВНОГ ПОСЛА, а ако то није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу, према ценама у време доношења судске одлуке, уколико закон што друго не одређује.

Али, ако је ПРАВНИ ПОСАО нштав због тога што је по својој садржини или циљу противан принудним прописима, јавном поретку или МОРАЛУ, суд може одбити, у целини или делимично, захтев несавесне стране за враћање оног што је другој страни дала.

Приликом одлучивања суд ће водити рачуна о савесности једне, односно обеју страна, о значају угроженог добра или интереса, као и о моралним схватањима.

Алтернатива: На крају става 2 додају се речи: „а може и одлучити да друга страна оно што је примила по основу забрањеног правног посла преда ФОНДУ ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ општине на чијој територији она има седиште, односно пребивалиште, или боравише“.

Делимична ништавост

Члан 106. (члан 105. ЗОО)

Ништавост неке одредбе ПРАВНОГ ПОСЛА не повлаћи ЊЕГОВУ ништавост, ако он може опстати без ништаве одредбе, и ако она није била ни услов ПРАВНОГ ПОСЛА ни одлучујућа побуда због које је ПРЕДУЗЕТ:

Али ће ПРАВНИ ПОСАО остати на снази чак и ако је ништава одредба била ЊЕГОВ услов или одлучујућа побуда у случају кад је ништавост установљена управо да би ПРАВНИ ПОСАО био ослобођен те одредбе и важио без ње.

Конверзија

Члан 107. (члан 106. ЗОО)

Кад ништав ПРАВНИ ПОСАО испуњава услове за пуноважност неког другог ПРАВНОГ ПОСЛА, онда ће међу странама важити тај други, ако би то било у сагласности са циљем који су стране имале у виду кад су ПРЕДУЗЕЛЕ ПРАВНИ ПОСАО и ако се може узети да би оне ПРЕДУЗЕЛЕ ТАЈ ПРАВНИ ПОСАО да су знали за његову ништавост.

Накнадни нестанак узрока ништавости

Члан 108. (члан 107. ЗОО)

Ништав ПРАВНИ ПОСАО не постаје пуноважан када забрана или који који други узрок ништавости накнадно нестане.

Али, ако је забрана била мањег значаја, а ПРАВНИ ПОСАО је извршен, ништавост се не може истицати.

Алтернатива: Став 2 се брише.

Одговорност лица кривога за ништавост

Члан 109. (члан 108 ЗОО)

Страна која је крива за ПРЕДУЗИМАЊЕ ПРАВНОГ ПОСЛА одговорна је ДРУГОЈ СТРАНИ за проузроковану штету коју трпи због ЊЕГОВЕ ништавости ако овај није знао или према околностима није морао знати за постојање узрока ништавости.

Алтернатива: У претходном члану речи: „ако овај није знао или према околностима није морао знати за постојање узрока ништавости“, замењују се речима: „АКО ЈЕ ОВАЈ САВЕСТАН“.

Кад обе стране знају да је нека небитна одредба ништава

Члан 110.

АКО ОБЕ СТРАНЕ ЗНАЈУ ДА ЈЕ НЕКА ОДРЕДБА ЊИХОВОГ ПРАВНОГ ПОСЛА НИШТАВА, СМАТРАЋЕ СЕ ДА ТА ОДРЕДБА НЕ ПОСТОЈИ, А ОСТАЛИ ДЕЛОВИ ПРАВНОГ ПОСЛА БИЋЕ ПУНОВАЖНИ АКО СУ ИСПУЊЕНИ БИТНИ УСЛОВИ ЗА ПРЕДУЗИМАЊЕ ТАКВОГ ПРАВНОГ ПОСЛА.

Алтернатива: Претходни члан се брише.

Истицање ништавости

Члан 111. (чла 109 ЗОО)

На ништавост суд пази по службеној дужности и на њу се може позивати свако заинтересовано лице које има оправдани интерес.

Право да захтева утвршење ништавости има и јавни тужилац.

Алтернатива: Став 2 се брише.

Неограничено истицање ништавости

Члан 112. (члан 110 ЗОО)

Право на истицање ништавости не гаси се.

Глава II

РУШЉИВИ ПРАВНИ ПОСЛОВИ

Кад је правни посао рушљив

Члан 113. (члан 111 ЗОО)

ПРАВНИ ПОСАО је рушљив кад га је ПРЕДУЗЕЛА страна ограничено пословно способна, кад је при његовом ПРЕДУЗИМАЊУ било мана у погледу воље страна, као и кад је то овим Закоником или посебним прописом одређено.

Поништење правног посла

Члан 114. (члан 112 ЗОО)

Страна у чијем је интересу рушљивост установљена може тражити да се правни посао поништи.

Али, ДРУГА СТРАНА може од ње тражити да се у одреженом року, али не краћем од 30 дана, изјасни да ли остаје при управном послу или не, јер ће у противном сматрати да је ОН поништен.

Ако се позвана страна у остављеном року не изјасни или ако изјави да не остаје при ПРАВНОМ ПОСЛУ, сматраће се да је ОН поништен.

Алтернатива: Додају се два нова става која гласе:

ОБАВЕШТЕЊЕ О ЗАХТЕВУ ЗА ПОНИШТАЈ ТРЕБА ДА БУДЕ ДАТО У РАЗУМНОМ РОКУ, ВОДЕЋИ РАЧУНА О ДАТИМ ОКОЛНОСТИМА, ПОШТО ЈЕ СТРАНА КОЈА ЗАХТЕВА ПОНИШТАЈ ПРАВНОГ ПОСЛА САЗНАЛА ИЛИ ЈЕ МОРАЛА ДА САЗНА РЕЛЕВАНТНЕ ЧИЊЕНИЦЕ ИЛИ ЈЕ СТЕКЛА МОГУЋНОСТ ДА СЛОБОДНО ДЕЛУЈЕ.

УКОЛИКО СТРАНА КОЈА ИМА ПРАВО ДА ЗАХТЕВА ПОНИШТАЈ ПРАВНОГ ПОСЛА, ИЗРИЧИТО ИЛИ ГА ПРЕЂУТНО ПОТВРДИ, ПОШТО САЗНА ЗА ОСНОВ ПОНИШТАЈА ИЛИ СТЕКНЕ МОГУЋНОСТ ДА СЛОБОДНО ДЕЛУЈЕ, ПОНИШТАЈ ПРАВНОГ ПОСЛА НЕЋЕ БИТИ МОГУЋ.

Последица поништења

Члан 115. (члан 113. ЗОО)

Ако је на основу рушљивог ПРАВНОГ ПОСЛА који је поништен нешто било испуњено, има се извршити враћање, а ако то није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу.

Накнада у новцу даје се према ценама у време враћања, односно доношења судске одлуке.

Алтернатива: Додаје се нови став који гласи:

СТРАНА КОЈА ЗАХТЕВА ПОНИШТАЈ ИМА ПРАВО НА НАКНАДУ ШТЕТЕ КОЈА БИ ЈЕ СТАВИЛА У ИСТИ ПОЛОЖАЈ У КОМ БИ БИЛА ДА НИЈЕ ПРЕДУЗЕЛА ПРАВНИ ПОСАО, ПОД УСЛОВОМ ДА ЈЕ ДРУГА СТРАНА ЗНАЛА ИЛИ МОРАЛА ДА ЗНА ЗА УЗРОК ЊЕГОВОГ ПОНИШТЕЊА.

Враћање и накнада у случају поништења ПРАВНОГ ПОСЛА ограничено пословно способног лица

Члан 116. (члан 114. ЗОО)

У случају поништења ПРАВНОГ ПОСЛА због ограничене пословне способности једне стране, ДРУГА СТРАНА МОЖЕ захтевати враћање само оног дела испуњења који се налази имовини ограничено пословно способног лица, или је употребљен у његову корист, као и оног што је намерно уништено или отуђено.

Одговорност за поништење

Члан 117. (члан 115. ЗОО)

Страна на чијој је страни узрок рушљивости одговоран је ДРУГОЈ СТРАНИ за штету коју трпи због ЊЕГОВОГ поништења, ако овај није знао ни морао знати за постојање узрока рушљивости.

Одговорност ограничено пословно способног лица

Члан 118. (члан 116. ЗОО)

Ограничено пословно способно лице одговара за штету насталу поништењем ПРАВНОГ ПОСЛА, ако је лукавством уверило ДРУГУ СТРАНУ да је пословно способно.

Престанак права

Члан 119. (члан 117. ОО)

Право захтевати поништење рушљивог ПРАВНОГ ПОСЛА престаје истеком рока од једне године од сазнања за разлог рушљивости, односно од престанка принуде.

То право у сваком случају престаје истеком роика од три године од дана ПРЕДУЗИМАЊА ПРАВНОГ ПОСЛА.

Алтернатива: Претходни члан мења се тако да гласи:

ПРАВО ЗАХТЕВАТИ ПОНИШТЕЊЕ РУШЉИВОГ ПРАВНОГ ПОСЛА ПРЕСТАЈЕ ИСТЕКОМ РОКА ОД ЈЕДНЕ ГОДИНЕ ОД САЗНАЊА ЗА РАЗЛОГ РУШЉИ-

ВОСТИ ОДНОСНО ОД ПРЕСТАНКА ПРИНУДЕ, А У СЛУЧАЈУ ЗАБЛУДЕ У РОКУ ОД ТРИ ГОДИНЕ ОД САЗНАЊА ЗА ПОСТОЈАЊЕ ЗАБЛУДЕ.

ТО ПРАВО У СВАКОМ СЛУЧАЈУ ПРЕСТАЈЕ ИСТЕКОМ РОКА ОД ПЕТ ГОДИНА ОД ДАНА ПРЕДУЗИМАЊА ПРАВНОГ ПОСЛА, А У СЛУЧАЈУ ПРИНУДЕ И ПРЕВАРЕ У РОКУ ОД ДЕСЕТ ГОДИНА ОД ЊЕГОВОГ ПРЕДУЗИМАЊА.

Одсек 4.

ПРАВНИ ПОСЛОВИ ПОД УСЛОВОМ

Услови и њихово дејство

Члан 97.

Правни посао је обављен под условом ако његов настанак, промена или престанак зависи од будуће неизвесне чињенице.

Ако је предузет под одложним условом па се услов испуни, правни посао делује од тренутка његовог закључења, осим ако из закона, природе посла или воље страна не проистиче нешто друго.

Ако је предузет под раскидним условом, правни посао престаје да важи када се услов испуни.

Сматра се да је услов остварен ако његово остварење, противно начелу савесности и поштења, спречи страна на чији је терет одређен, а сматра се да није остварен ако његово остварење, противно начелу савесности и поштења, проузрокује страна у чију је корист одређен.

Недозвољен или немогућ услов

Члан 98.

Ништав је ПРАВНИ ПОСАО у коме је постављен одложни или раскидни услов противан принудним прописима, јавном поретку, ДОБРИМ ОБИЧАЈИМА или моралу.

ПРАВНИ ПОСАО предузет под немогућим одложним условом је ништав, а немогућ раскидни услов сматра се непостојећим.

Потестативан услов

Члан 99.

АКО НАСТУПАЊЕ УСЛОВА ЗАВИСИ ИСКЉУЧИВО ОД ВОЉЕ ЛИЦА КОЈЕ ПРЕУЗИМА ОДРЕЂЕНУ ОБАВЕЗУ, ТАКВА ОБАВЕЗА ЈЕ НИШТАВА.

Обезбеђивање условног права

Члан 100.

Ако је ПРАВНИ ПОСАО закључен под одложним условом, лице чије је право условљено може да захтева одговарајуће обезбеђење тог права ако је његово остварење угрожено.

ОДЕЉАК 5.

ЗАСТУПАЊЕ⁴

Одсек 1.

О ЗАСТУПАЊУ У ОПШТЕ

Могућност и основи заступања

Члан 124. (члан 84. ЗОО)

Уговор, као и други правни посао може се предузети и преко заступника, АКО ПОСЕБНИМ ПРОПИСИМА НИЈЕ ИСКЉУЧЕНО.

Овлашћење за заступање заснива се на закону, ОСНИВАЧКОМ АКТУ, СТАТУТУ, одлуци правног лица, акту надлежног органа или на изјави воље заступаног (пуномоћје).

ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА ЗАСТУПАЊЕ МОЖЕ СЕ ДАТИ САМО ПОТПУНО ПОСЛОВНО СПОСОБНОМ ЛИЦУ.

Алтернатива: Став 3 се брише.

Дејства заступања

Члан 125. (члан 85. ЗОО)

Уговор који закључи заступник у име заступаног лица и у границама својих овлашћења обавезује непосредно заступаног и другу уговорну страну.

⁴ Одредбе о заступању у Општем делу, као одредбе релевантне за све делове Грађанског законика, представљају део текста из III књиге Комисије о облигационим односима који се односи на одредбе о заступању. Оне су незнатно измењене и допуњене у Општем делу.

Иначе систематика одредаба о заступању различито је регулисана у појединим европским грађанским законима. У Швајцарској су у оквиру Законика о облигацијама (чл. 32–40), а у Немачком грађанском законнику у Општем делу (параграфи 194–225), као што је овде и предложено.

Под истим условима и остали правни послови заступникови производе правно дејство непосредно према заступаном лицу.

Заступник је дужан обавестити другу страну да иступа у име заступаног, али и кад он то не уради ПРАВНИ ПОСАО производи правно дејство за заступаног и другу страну, ако је ова знала или је из околности могла закључити да он иступа као заступник, ИЛИ АКО ЈОЈ СВЕЈЕДНО ДА ЛИ ОН ЗАКЉУЧУЈЕ УГОВОР ЗА СЕБЕ ИЛИ ЗА ДРУГОГА.

Дужност показивања овлашћења за заступање

Члан 126.

НА ЗАХТЕВ САУГОВОРНИКА ЗАСТУПНИК ЈЕ ДУЖАН ДОКАЗАТИ ДА ЈЕ ОВЛАШЋЕН ЗАСТУПАТИ ДРУГУ СТРАНУ.

АКО ЗАСТУПНИК ИМА ИСПРАВУ О ОВЛАШЋЕЊУ ЗА ЗАСТУПАЊЕ, САУГОВОРНИК ИМА ПРАВО ЗАХТЕВАТИ ПРЕПИС ТЕ ИСПРАВЕ, ПОТПИСАН ОД ЗАСТУПНИКА.

Дужност поступања у интересу заступаног

Члан 127.

ЗАСТУПНИК ЈЕ ДУЖАН ПОСТУПАТИ У ИНТЕРЕСУ ЗАСТУПАНОГ, ТЕ ОДГОВАРА ЗА ШТЕТУ КОЈУ ПРОУЗРОКУЈЕ ЗАСТУПАНОМ ПРАВНИМ ПОСЛОМ ПРЕДУЗЕТИМ ПРОТИВНО ЊЕГОВИМ ИНТЕРЕСИМА.

ЗАСТУПАНИ ИМА ПРАВО ЗАХТЕВАТИ ДА СЕ ПОНИШТИ ПРАВНИ ПОСАО ПРЕДУЗЕТ ПРОТИВНО ЊЕГОВИМ ИНТЕРЕСИМА, АКО ЈЕ ДРУГА СТРАНА ЗНАЛА ИЛИ МОГЛА ЗНАТИ ДА ЈЕ ПРАВНИ ПОСАО ПРОТИВАН ЊЕГОВИМ ИНТЕРЕСИМА.

Преношење овлашћења

Члан 128. (члан 86. ЗОО)

Заступник не може пренети своја овлашћења на другог, изузев кад му је то дозвољено законом, одлуком овлашћеног органа или уговором.

Изузетно, он то може учинити ако је спречен околностима да по-сао лично обави, а интереси заступаног захтевају неодољно предузи-мање правног посла.

Алтернатива: Додаје се нови члан који гласи:

Недозвољено заступање

Члан 129.

ЗАСТУПНИК НЕ МОЖЕ У ИМЕ ЛИЦА КОЈЕ ЗАСТУПА ПРЕДУЗЕТИ ПРАВ-НИ ПОСАО СА САМИМ СОБОМ ЗА СВОЈ РАЧУН, КАО И ЗА РАЧУН НЕКОГ ДРУГОГ ЛИЦА КОЈЕ ТАКОЂЕ ЗАСТУПА, ИЗУЗЕВ СЛУЧАЈЕВА КАД ЈЕ ТО ЗАКО-НОМ ДОЗВОЉЕНО.

АЛИ, ЛИЦЕ У ЧИЈЕ ИМЕ ЈЕ ТАКАВ ПРАВНИ ПОСАО ПРЕДУЗЕО МОЖЕ ГА НАКНАДНО РАТИФИКОВАТИ.

Прекорачење граница овлашћења

Члан 130. (члан 87. ЗОО)

Кад заступник прекорачи границе овлашћења, заступани је у обавези само уколико одобри прекорачење, АКО ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ НИЈЕ ДРУГАЧИЈЕ ОДРЕЂЕНО.

ОДОБРЕЊЕ ИЗ ПРЕТХОДНОГ СТАВА ИМА ПОВРАТНО ДЕЈСТВО, АКО СТРАНЕ НЕ ОДРЕДЕ ДРУКЧИЈЕ.

Ако заступани не одобри уговор у року који је редовно потребан да се уговор такве врсте размотри и оцени, сматраће се да је одобрење одбијено.

Ако је друга страна савесна (није знала нити морала знати за пре-корачење овлашћења) може одмах по сазнању за прекорачење овла-шћења, не чекајући да се заступани о ПРАВНОМ ПОСЛУ изјасни, изјави-ти да га ПРАВНИ ПОСАО не обавезује.

Ако заступани одбије одобрење, заступник и заступани су соли-дарно одговорни за штету коју је друга страна претрпела (ако она није знала нити је морала знати) у случају прекорачење овлашћења.

Алтернатива: Став 5 мења се тако да гласи:

АКО ЗАСТУПАНИ ОДБИЈЕ ОДОБРЕЊЕ, ЗАСТУПНИК ЈЕ ОБАВЕЗАН ДА ДРУГОЈ САВЕСНОЈ СТРАНИ (КОЈА НЕ ЗНА НИТИ ЈЕ МОРАЛА ДА ЗНА) ДА НАКНАДУ КОЈА ЋЕ ЈЕ СТАВИТИ У ИСТИ ПОЛОЖАЈ У КОЈОЈ БИ БИЛА ДА ЈЕ ЗАСТУПАНИ ДАО ОДОБРЕЊЕ ЗА ПРЕКОРАЧЕЊЕ ОВЛАШЋЕЊА.

Закључење уговора од стране неовлашћеног лица

Члан 131. (члан 88. ЗОО)

Уговор који неко лице закључи као пуномоћник у име другог без његовог овлашћења обавезује неовлашћено заступаног само ако он уговор накнадно одобри.

Страна са којом је уговор закључен може захтевати од неовлашћено заступаног да се у примереном року изјасни да ли уговор одобрава.

Ако неовлашћено заступани ни у остављеном року уговор не одобри, сматра се да уговор није ни закључен.

У том случају, страна са којом је уговор закључен може од лица које је као пуномоћник без овлашћења закључило уговор захтевати накнаду штете, ако у тренутку закључења уговора није знала нити је морала знати да то лице није имало овлашћење за закључење уговора.

Алтернатива: Став 4 мења се тако да гласи:

У ТОМ СЛУЧАЈУ, СТРАНА СА КОЈОМ ЈЕ УГОВОР ЗАКЉУЧЕН МОЖЕ ОД ЛИЦА КОЈЕ ЈЕ КАО ПУНОМОЋНИК БЕЗ ОВЛАШЋЕЊА ЗАКЉУЧИО УГОВОР, АЛИ У ТРЕНУТКУ ЗАКЉУЧЕЊА УГОВОРА НИЈЕ ЗНАЛА НИТИ ЈЕ МОРАЛА ДА ЗНА ДА ТО ЛИЦЕ НИЈЕ ИМАЛО ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА ЗАКЉУЧЕЊЕ УГОВОРА, ЗАХТЕВАТИ НАКНАДУ ШТЕТЕ КОЈА ЋЕ ЈЕ СТАВИТИ У ИСТИ ПОЛОЖАЈ У КОЈОЈ БИ БИЛА ДА ЈЕ ЗАСТУПНИК ДЕЛОВАО СА ОВЛАШЋЕЊЕМ.

Алтернатива: Чл. 130 и 131 замењују се новим чланом који гласи:

Потврђивање послова обављених без овлашћења

Члан 132.

ПРЕДУЗЕТИ ПРАВНИ ПОСАО КОЈИ ПРЕЛАЗИ ГРАНИЦЕ ЗАСТУПНИКОВИХ ОВЛАШЋЕЊА, АКОЈИ ЈЕ ЗАСТУПНИК ОБАВИО У ИМЕ ЗАСТУПАНОГ, МОЖЕ ОВАЈ НАКНАДНО ПОТВРДИТИ.

ПОТВРДА МОЖЕ БИТИ И ПОСРЕДНА.

ДРУГА СТРАНА ИМА ПРАВО ПОЗВАТИ ОНОГА У ЧИЈЕ ЈЕ ИМЕ ПОСАО ОБАВЉЕН ДА СЕ ИЗЈАСНИ У ОДРЕЂЕНОМ ПРИМЕРЕНОМ РОКУ ДА ЛИ ПОСАО ПРИХВАТА, И АКО ОВАЈ ТО НЕ УЧИНИ У ДАТОМ РОКУ СМАТРАЋЕ СЕ ДА ГА ЈЕ ОДБИО.

У СЛУЧАЈУ ОДБИЈАЊА, ДРУГА СТРАНА ИМА ПРАВО ДА ЗАХТЕВА НАКНАДУ ОД ЗАСТУПНИКА, ИЗУЗЕВ АКО ЈЕ ЗНАЛА ИЛИ МОРАЛА ЗНАТИ ДА ОБАВЉЕН ПОСАО ПРЕЛАЗИ ГРАНИЦЕ ЗАСТУПНИКОВИХ ОВЛАШЋЕЊА.

АКО ОНАЈ ЧИЈИ ЈЕ ПОСАО НАКНАДНО ОДОБРИ ОНО ШТО ЈЕ ИЗВРШЕНО, ЗАСТУПНИК СЕ СМАТРА НАЛОГОДАВЦЕМ КОЈИ ЈЕ ОД ПОЧЕТКА РАДИО ПО НАЛОГУ ЛИЦА ЧИЈИ ЈЕ ПОСАО

ПРЕТХОДНА ПРАВИЛА ПРИМЕЊУЈУ СЕ И У СЛУЧАЈУ КАД НЕКО, ПРЕДСТАВЉАЈУЋИ СЕ НЕИСТИНИТО КАО НЕЧИЈИ ЗАСТУПНИК, ОБАВЉА НЕКИ ПРАВНИ ПОСАО У ЊЕГОВО ИМЕ.

Одсек 2.

ПУНОМОЋЈЕ

Давање пуномоћја

Члан 133. (члан 89. ЗОО)

Пуномоћје је овлашћење за заступање које властодавац правним послом даје пуномоћнику.

Постојање и обим пуномоћја су независни од правног односа на чијој је подлози пуномоћје дато.

Пуномоћник може бити и правно лице.

Форма пуномоћја

Члан 134. (члан 90. ЗОО)

Форма прописана законом за неки правни посао важи и за пуномоћје за предузимање тог посла.

Обим овлашћења

Члан 135. (члан 91. ЗОО)

Пуномоћник може предузимати само оне ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ за чије је предузимање овлашћен.

Пуномоћник коме је дато опште пуномоћје може предузимати само ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ који СПАДАЈУ у редовно пословање.

Посао који не долази у редовно пословање може пуномоћник предузети само ако је посебно овлашћен за предузимање тог посла, односно врсте послова међу које он спада.

Пуномоћник не може без посебног овлашћења за сваки поједини случај закључити уговор о јемству, О ПРЕУЗИМАЊУ МЕНИЧНЕ ОБАВЕЗЕ, као ни одрећи се неког права без накнаде.

Опозивање и сужавање пуномоћја

Члан 136. (члан 92. ЗОО)

Властодавац може по својој вољи сузити или опозвати пуномоћје, чак и ако се уговором одрекао тог права.

Опозивање и сужавање сваког пуномоћја може се учинити изјавом без посебне форме.

Ако је опозивањем или сужавањем пуномоћја повређени уговор о налогу, УГОВОР О РАДУ, уговор о делу или неки други уговор, пуномоћник има право на накнаду тиме претрпљене штете.

Дејство престанка и сужавања пуномоћја

Члан 137. (члан 93. ЗОО)

Опозивање пуномоћја, као и његово сужавање, нема дејство према трећем лицу које је закључило уговор са пуномоћником, или ПРЕДУЗЕЛО други правни посао, а није знало нити је морало знати да је пуномоћје опозвано или сужено.

У том случају, властодавац има право да захтева од пуномоћника накнаду штете коју би због тога претрпео, изузев ако је пуномоћник био савестан.

Исто важи и у осталим случајевима престанка пуномоћја.

Алтернатива: Став 1 мења се тако да гласи:

ОПОЗИВАЊЕ ПУНОМОЋЈА, КАО И ЊЕГОВО СУЖАВАЊЕ НЕМА ДЕЈСТВА ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА КОЈА СУ, НЕ ЗНАЈУЋИ ЗА ТО И У ОСНОВАНОМ ПОВЕРЕЊУ У РАНИЈЕ ДАТА ОВЛАШЋЕЊА, ЗАКЉУЧИЛА УГОВОР СА ПУНОМОЋНИКОМ ИЛИ ПРЕДУЗЕЛА ДРУГИ ПРАВНИ ПОСаО.

Други случајеви престанка пуномоћја

Члан 138. (члан 94. ЗОО)

Пуномоћје престаје смрћу пуномоћника.

Пуномоћје престаје престанком правног лица као пуномоћника, ако законом није друкчије одређено.

Пуномоћје престаје престанком правног лица, односно смрћу лица које га је дало, осим ако се започети посао не може прекинути без штете по правне следбенике или ако пуномоћје важи и за случај смрти даваоца, било по његовој вољи, било с обзиром на природу посла.

Одсек 3.

ПОСЛОВНО ПУНОМОЋЈЕ

Ко може дати пуномоћје и његова садржина

Члан 139. (члан 95. ЗОО)

Пословно пуномоћје може дати, у границама закона, привредни субјект, односно друго правно лице, и њиме овластити пуномоћника да закључује уговоре и обавља остале послове који су уобичајени у вршењу њихове пословне делатности.

Пословни пуномоћник не може отуђити или оптеретити непокретности, преузети меничне обавезе, обавезе јемства, узети зајам и водити спор, ако није добио посебно пуномоћје за сваки такав посао.

Пословно пуномоћје може бити ограничено на одређену врсту послова, или на одређене послове, али ова ограничења имају дејство према трећем само ако је за њих знао или морао знати.

Алтернатива: Додаје се нови члан који гласи:

Забрана рада за другога

Члан 140.

ПОСЛОВНИ ПУНОМОЋНИК КОЈИ ЈЕ БЕЗ ДОЗВОЛЕ ВЛАСТОДАВЦА ЗАКЉУЧИО ЗА РАЧУН НЕКОГ ТРЕЋЕГ ПОСАО ОБУХВАЋЕН ПУНОМОЋЈЕМ КОЈЕ МУ ЈЕ ДАО ВЛАСТОДАВАЦ, ДУЖАН ЈЕ НАКНАДИТИ МУ ПРИЧИЊЕНУ ШТЕТУ.

Пословно пуномоћје предузетника

Члан 141. (члан 96. ЗОО)

Одредбе о пословном пуномоћју сходно се примењују на пословно пуномоћје предузетника.

Пословно пуномоћје не престаје смрћу предузетника, као ни кад он буде лишен пословне способности.

Одсек 4.

ПРОКУРА

Појам

Члан 142.

ПРОКУРА САДРЖИ ПУНОМОЋЈЕ ЗАСНОВАНО НА НАЛОГУ ЗА ЗАКЉУЧИВАЊЕ УГОВОРА И ОБАВЉАЊЕ СВИХ ОСТАЛИХ ПОСЛОВА КОЈИ СПАДАЈУ У КРУГ ПОСЛОВНЕ ДЕЛАТНОСТИ ВЛАСТОДАВЦА.

Варијанџа 1: Члан се мења тако да гласи:

ПРОКУРА ЈЕ НАЈШИРЕ ПУНОМОЋЈЕ КОЈЕ ДАЈЕ ПРИВРЕДНИ СУБЈЕКТ, У СКЛАДУ СА СВОЈИМ ОСНИВАЧКИМ ИЛИ ОПШТИМ АКТОМ, РАДИ ЗАКЉУЧИВАЊА ПРАВНИХ ПОСЛОВА ИЛИ ОБАВЉАЊА ПРАВНИХ РАДЊИ У ВЕЗИ СА ДЕЛАТНОШЋУ ТОГ ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА.

ПРОКУРУ ДАЈЕ НАДЛЕЖНИ ОРГАН ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА У ПИСМЕНОЈ ФОРМИ И ТО САМО ФИЗИЧКОМ ЛИЦУ И ОНА ЈЕ НЕПРЕНΟΣИВА.

ДАВАЊЕ ПРОКУРЕ, УЗ ПОТПИС ПРОКУРИСТЕ И НАЗНАКУ СВОЈСТВА, УПИСУЈЕ СЕ У ПРИВРЕДНИ РЕГИСТАР.

Варијанџа 2: Члан се мења тако да гласи:

Прокура је пословно пуномоћје којим ПРИВРЕДНО друштво овлашћује једно или више физичких лица (у даљем тексту: прокуриста) да у његово име и за његов рачун ПРЕДУЗИМА правне послове и ОБАВЉА друге правне радње.

Изузетно, прокура се може издати и само за огранак друштва.

Прокура је непреносива и прокуриста не може дати пуномоћје за заступање другом лицу.

Врсте прокуре

Члан 143.

ПРОКУРА СЕ ДАЈЕ ЈЕДНОМ ИЛИ ВЕЋЕМ БРОЈУ ЛИЦА РАДИ ПОЈЕДИНАЧНОГ ИЛИ ЗАЈЕДНИЧКОГ ИСТУПАЊА.

КАД ЈЕ ПРОКУРА ДАТА НЕКОЛИЦИНИ, СВАКИ ОД ЊИХ ОБАВЕЗУЈЕ ВЛАСТОДАВЦА НЕЗАВИСНО ОД ОСТАЛИХ, ИЗУЗЕВ АКО ЈЕ У ПРОКУРИ ОДРЕЂЕНО ДА ЈЕ ЗА ПУНОВАЖНОСТ ПРАВНОГ ПОСЛА ПОТРЕБНА САГЛАСНОСТ СВИХ ПРОКУРИСТА (ЗАЈЕДНИЧКА ПРОКУРА).

У СЛУЧАЈУ ЗАЈЕДНИЧКЕ ПРОКУРЕ ПРАВНИ ПОСЛОВИ СЕ МОГУ ПРЕДУЗИМАТИ САМО УЗ САГЛАСНОСТ СВИХ ЗАЈЕДНИЧКИХ ПРОКУРИСТА, А ИЗЈАВЕ ВОЉЕ ТРЕЋИХ ЛИЦА И ЊИХОВЕ ПРАВНЕ РАДЊЕ УЧИЊЕНЕ ПРЕМА ЈЕДНОМ ОД ЗАЈЕДНИЧКИХ ПРОКУРИСТА, СМАТРА СЕ ДА СУ УЧИЊЕНЕ СВИМ ТИМ ПРОКУРИСТИМА.

Алтернатива: Члан се мења тако да гласи:

Прокура може бити појединачна или заједничка прокура.

Ако је прокура издата за два или више лица без назнаке да се ради о заједничкој прокури, сваки прокуриста поступа самостално.

Ако је прокура издата као заједничка прокура, правни послови или правне радње које предузимају прокуристи пуноважни су уз изричиту сагласност свих прокуриста, осим ако је у прокури наведено да је за пуноважност довољна сагласност тачно одређеног броја прокуриста.

Сагласност из претходног става може бити дата као претходна или накнадна.

Изјава воље или правна радња учињена према једном прокуристи има правно дејство као да је учињена према свим прокуристима.

Ограничења прокуре

Члан 144.

ПРОКУРА СЕ НЕ МОЖЕ ДАТИ ЗА ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ, НИТИ СЕ МОЖЕ ВЕЗАТИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ УСЛОВЕ.

Прокуриста не може без посебног овлашћења да: предузима правне послове и правне радње у вези са стицањем, отуђењем или оптерећењем непокретности и удела и акција које друштво поседује у другим правним лицима; преузима меничне обавезе и обавезе јемства; закључује уговоре о зајму и кредиту; заступа друштво у судским поступцима или пред арбитражом.

Ограничења прокуре која нису изричито предвиђена овим законом немају дејство према трећим лицима.

Изузетно од претходног става, дозвољено је ограничити овлашћења прокуристе супотписом законског заступника друштва или другог прокуристе (заједничка прокура).

Потписивање прокуристе

Члан 145.

ПРОКУРИСТА СЕ ПОТПИСУЈЕ ТАКО ШТО ИСПОД ОЗНАКЕ ВЛАСТОДАВЦА СТАВЉА СВОЈ ПОТПИС СА ДОДАТКОМ ИЗ КОГА СЕ ВИДИ ЊЕГОВО СВОЈСТВО.

Ненавођење функције прокуристе није формални услов за валидност потписаног документа.

Алтернатива: Став 2 се брише.

Одговорност прокуристе

Члан 146.

ПРОКУРИСТА ОДГОВАРА ЗА ШТЕТУ КОЈУ ПРОУЗРОКУЈЕ ДРУШТВУ ПРЕКОРАЧЕЊЕМ ГРАНИЦА СВОЈИХ ОВЛАШЋЕЊА, ИЗУЗЕВ АКО ЈЕ ПОСТУПАО У СКЛАДУ СА ОДЛУКОМ НАДЛЕЖНОГ ОРГАНА ИЛИ АКО СУ ЊЕГОВЕ РАДЊЕ НАКНАДНО ОДОБРЕНЕ ОД СТРАНЕ ТОГ ОРГАНА.

Забрана рада за другог

Члан 147.

ПРОКУРИСТ КОЈИ ЈЕ БЕЗ ДОЗВОЛЕ ВЛАСТОДАВЦА ОБАВИО ЗА РАЧУН НЕКОГ ТРЕЋЕГ НЕКИ ПОСАО КОЈИ СПАДА У КРУГ ПОСЛОВНЕ ДЕЛАТНОСТИ ВЛАСТОДАВЦА ДУЖАН МУ ЈЕ НАДОКНАДИТИ ПРИЧИЊЕНУ ШТЕТУ.

Опозив прокуре

Члан 148.

ДАВАЛАЦ ПРОКУРЕ МОЖЕ ЈЕ ОПОЗВАТИ У СВАКО ДОБА.

ДРУШТВО СЕ НЕ МОЖЕ УНАПРЕД ОДРЕЂИ ПРАВА НА ОПОЗИВ ПРОКУРЕ ИЛИ НА ОГРАНИЧЕЊЕ ОВЛАШЋЕЊА ИЗ ПРОКУРЕ У СКЛАДУ СА ЗАКОНИКОМ.

ОПОЗИВ ПРОКУРЕ НЕ ЛИШАВА ПРОКУРИСТУ ПРАВА КОЈА ИМА ИЗ УГОВОРА КОИМ ЈЕ ПРОКУРА ЗАСНОВАНА.

Алтернатива: После става 2 додаје се нови став који гласи:

ОПОЗИВАЊЕ ПРОКУРЕ ПРОИЗВОДИ ПРАВНО ДЕЈСТВО ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА КАД БУДЕ УПИСАНО У РЕГИСТАР, АКО ЗА ОПОЗИВАЊЕ НИСУ РАНИЈЕ САЗНАЛА.

Отказ

Члан 149.

Прокуриста може отказати прокуру у свако доба, уз обавезу да у наредних 30 дана, рачунајући од дана доставе отказа друштву, предузима правне послове и друге правне радње, ако је то потребно ради избегавања настанка штете за друштво.

Регистрација престанка прокуре

Члан 150.

ПРЕСТАНАК ПРОКУРЕ УПИСУЈЕ СЕ У ПРИВРЕДНИ РЕГИСТАР.

ОВЛАШЋЕЊЕ ИЗ ПРОКУРЕ ПРЕСТАЈЕ БРИСАЊЕМ ИЗ РЕГИСТРА, ИЗУЗЕВ АКО ТРЕЋА ЛИЦА ЗА ТО НИСУ РАНИЈЕ САЗНАЛА.

Одсек 5.

ОВЛАШЋЕЊА ТРГОВИНСКОГ ПУТНИКА

Члан 151. (члан 97. ЗОО)

Трговински путник је овлашћен да предузима само оне послове који се односе на продају робе и који су наведени у пуномоћју које му је дато.

У случају неизвесности, сматра се да трговински путник није овлашћен да закључује уговоре, него само да прикупља поруџбине, али ће ипак уговор који је закључио остати на снази ако га властодавац накнадно одобри.

Трговински путник који је овлашћен да продаје робу, није овлашћен да наплати цену, као ни да продаје на кредит, осим ако има посебно овлашћење за продају на кредит.

Трговински путник је овлашћен да за властодавца прима рекламације због недостатка робе и остале изјаве у вези са извршењем уговора закљученог његовим посредовањем, као и да у име властодавца предузима потребне мере за очување његових права из тог уговора.

Одсек 6.

ОВЛАШЋЕЊА ЛИЦА КОЈА ОБАВЉАЈУ ОДРЕЂЕНЕ ПОСЛОВЕ

Члан 152. (члан 98. ЗОО)

ЛИЦА ЗАПОСЛЕНА У ТРГОВИНАМА И ОСТАЛИМ РАДЊАМА У КОЈИМА СЕ ПРОДАЈЕ РОБА СМАТРАЈУ СЕ ОВЛАШЋЕНИМ ДА У ТИМ ПРОСТОРИЈАМА ПРОДАЈУ РОБУ КОЈА СЕ ТАМО РЕДОВНО ПРОДАЈЕ И ДА ЗА ЊУ ПРИМАЈУ ИСПЛАТУ ЦЕНЕ.

ОДЕЉАК 6.

ОБЈЕКТИ

Врсте објеката

Члан 153.

ОБЈЕКТИ СУБЈЕКТИВНИХ ПРАВА СУ СТВАРИ, ЉУДСКЕ РАДЊЕ, ЛИЧНА ДОБРА, ПРОИЗВОДИ ЉУДСКОГ ДУХА И УМА.

Одсек 1.

СТВАРИ⁵

Појам

Члан 154.

СТВАР ЈЕ МАТЕРИЈАЛНИ ДЕО ПРИРОДЕ КОЈИ СЕ НАЛАЗИ У ВЛАСТИ ФИЗИЧКОГ ИЛИ ПРАВНОГ ЛИЦА И НА КОМЕ МОЖЕ ПОСТОЈАТИ ПРАВО СВОЈИНЕ ИЛИ НЕКО ДРУГО ПРАВО.

Алтернатива: Додаје се нови став који гласи:

СТВАРИМА СЕ СМАТРАЈУ И РАЗЛИЧИТИ ОБЛИЦИ ЕНЕРГИЈЕ КОЈУ ФИЗИЧКА ИЛИ ПРАВНА ЛИЦА МОГУ УПОТРЕБЉАВАТИ ИЛИ ИСКОРИШЋАВАТИ.

Саставни делови ствари

Члан 155.

НА САСТАВНОМ ДЕЛУ СТВАРИ КОЈИ СЕ МОЖЕ ОДВОЈИТИ БЕЗ ОШТЕЋЕЊА МОЖЕ ПОСТОЈАТИ ЗАСЕБНО ПРАВО СВОЈИНЕ (ИЛИ НЕКО ДРУГО СУБЈЕКТИВНО ПРАВО).

⁵ Одредбе о врстама ствари предложене су нешто обимније, јер се правне последице за поједине врсте ствари различито регулишу у овом Законику или у посебним законима.

У СЛУЧАЈУ ОТУЂЕЊА СТВАРИ, СВОЈИНА НА ОДВОЈЕНОМ ДЕЛУ ПРЕЛАЗИ НА ПРИБАВИОЦА САМО АКО ЈЕ ТАЈ ДЕО БИО У СВОЈИНИ ПРЕНОСИОЦА.

ПРЕТХОДНИ СТАВ НЕЋЕ СЕ ПРИМЕЊИВАТИ НА СТИЦАЊЕ СВОЈИНЕ ОД НЕВЛАСНИКА, ОДРЖАЈЕМ ИЛИ У ДРУГИМ СЛУЧАЈЕВИМА СТИЦАЊА СВОЈИНЕ УТВРЂЕНИМ ЗАКОНОМ.

Алијернајива: Додаје се нови члан који гласи:

Сложена ствар

Члан 156.

СЛОЖЕНА СТВАР САСТОЈИ СЕ ОД ВИШЕ САСТАВНИХ ДЕЛОВА КОЈИ СЕ МОГУ ОДВОЈИТИ БЕЗ ОШТЕЋЕЊА.

Припадак ствари

Члан 157.

ПРИПАДАК ЈЕ СТВАР КОЈА ЈЕ НАМЕЊЕНА ДА ТРАЈНО СЛУЖИ УПОТРЕБИ ДРУГЕ СТВАРИ С КОЈОМ НИЈЕ ФИЗИЧКИ СПОЈЕНА.

ПРИПАДАК ЈЕ И СТВАР БЕЗ КОЈЕ СЕ ДРУГА (ГЛАВНА) СТВАР НЕ МОЖЕ УПОТРЕБИТИ ИЛИ КОЈУ ЗАКОН ИЛИ САМ ВЛАСНИК ОДРЕДИ ЗА СТАЛНУ УПОТРЕБУ ГЛАВНЕ СТВАРИ.

ПРИПАДАК НЕ ГУБИ ТО СВОЈСТВО ТИМЕ ШТО ЈЕ ПРИВРЕМЕНО (НПР. УСЛЕД ПОПРАВКЕ) ПРЕСТАО ДА СЛУЖИ УПОТРЕБИ ГЛАВНЕ СТВАРИ.

ПРИБАВИЛАЦ ГЛАВНЕ СТВАРИ СТИЧЕ СВОЈИНУ НА ЊЕНОМ ПРИПАТКУ САМО УКОЛИКО ЈЕ ПРЕНОСИЛАЦ ГЛАВНЕ СТВАРИ БИО И ВЛАСНИК ПРИПАТКА.

ПРЕТХОДНА ПРАВИЛА НЕЋЕ СЕ ПРИМЕЊИВАТИ У СЛУЧАЈУ СТИЦАЊА СВОЈИНЕ ОД НЕВЛАСНИКА, ОДРЖАЈА ИЛИ У ДРУГИМ СЛУЧАЈЕВИМА СТИЦАЊА СВОЈИНЕ УТВРЂЕНИМ ЗАКОНОМ.

Алијернајива: После става 3 додаје се став који гласи:

НАМЕЊИВАЊЕМ СТВАРИ ДА СЛУЖИ УПОТРЕБИ ДРУГЕ КАО ПРИПАДАК НЕМА ДЕЈСТВА НА ПРАВА ТРЕЋИХ КОЈА ПОСТАЈЕ НА ТОЈ СТВАРИ.

Најомена: Припадак се може дефинисати и на следећи начин:

ПРИПАДАК ЈЕ ОДВОЈЕНА ПОКРЕТНА СТВАР КОЈА, ВОЉОМ ВЛАСНИКА И У СКЛАДУ СА СХВАТАЊИМА ПРАВНОГ ПРОМЕТА, ТРАЈНО СЛУЖИ ДРУ-

ГОЈ ВЛАСНИКОВОЈ СТВАРИ КАО ГЛАВНОЈ И, ПО ПРАВИЛУ, ДЕЛИ ПРАВНУ СУДБИНУ СЛОЖЕНЕ ОДНОСНО ГЛАВНЕ СТВАРИ.

Непокретне ствари

Члан 158.

НЕПОКРЕТНЕ СУ ОНЕ СТВАРИ КОЈЕ СЕ НЕ МОГУ ПРЕМЕСТИТИ СА МЕСТА НА МЕСТО БЕЗ ПОВРЕДЕ ЊИХОВЕ СУШТИНЕ.

НЕПОКРЕТНОСТИ СУ ЗЕМЉИШНЕ ПАРЦЕЛЕ, А ЗГРАДЕ ИЛИ ДРУГИ ГРАЂЕВИНСКИ ОБЈЕКТИ КОЈИ СУ ИЗГРАЂЕНИ КАО ТРАЈНИ ОБЈЕКТИ СУ ПРИРАШТАЈИ ЗЕМЉИШТА.

НЕПОКРЕТНОСТИ СУ ЗЕМЉИШТА И ЗГРАДЕ, а после става 2 додаје се став који гласи: НЕПОКРЕТНОСТ И СТВАРИ ТРАЈНО СПОЈЕНЕ СА ЊОМ ЧИНЕ ЈЕДИНСТВЕНУ СТВАР И У ПРАВНОМ ПРОМЕТУ, ПО ПРАВИЛУ, ИМАЈУ ИСТУ ПРАВНУ СУДБИНУ.

Покретне ствари

Члан 159.

ПОКРЕТНЕ СУ ОНЕ СТВАРИ КОЈЕ СЕ МОГУ САМЕ КРЕТАТИ ИЛИ СЕ, БЕЗ ПОВРЕДЕ ЊИХОВЕ СУШТИНЕ, МОГУ ПРЕМЕСТАТИ С МЕСТА НА МЕСТО, УКОЛИКО НИСУ САСТАВНИ ДЕЛОВИ НЕПОКРЕТНОСТИ.

ПРИРОДНЕ СНАГЕ КОЈЕ ИМАЈУ ЕКОНОМСКУ ВРЕДНОСТ И НАЛАЗЕ СЕ У ЧОВЕКОВОЈ ВЛАСТИ (електрична, електронска, топлотна и друге врсте енергије) СМАТРАЈУ СЕ ЗА ПОКРЕТНЕ СТВАРИ, АКО У ЗАКОНУ НИЈЕ ДРУГАЧИЈЕ ОДРЕЂЕНО.

САСТАВНИ ДЕЛОВИ НЕПОКРЕТНОСТИ (НЕОБРАНО ВОЋЕ, НЕПОСЕЧЕНО ДРВЕЋЕ И СЛ.) СМАТРАЈУ СЕ ЗА ПОКРЕТНОСТИ У СМISЛУ ПРАВНОГ ПОСЛА КОЈИМ СЕ ЊИМА РАСПОЛАЖЕ

Ствари у промету и ствари ван промета

Члан 160.

СТВАРИ У ПРОМЕТУ СУ ОНЕ КОЈИМА СЕ МОЖЕ РАСПОЛАГАТИ ПРАВНИМ ПОСЛОВИМА.

СТВАРИ ВАН ПРОМЕТА СУ ОНЕ КОЈИМА СЕ НЕ МОЖЕ РАСПОЛАГАТИ ПРАВНИМ ПОСЛОВИМА.

СТВАРИ МОГУ БИТИ И У ОГРАНИЧЕНОМ ПРОМЕТУ У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ.

ПРАВНИМ ПОСЛОВИМА НЕ МОЖЕ СЕ РАСПОЛАГАТИ СТВАРИМА У ОПШТОЈ УПОТРЕБИ НИ ДРУГИМ СТВАРИМА ЗА КОЈЕ ЈЕ ТО ЗАКОНОМ ОДРЕЂЕНО.

Ствари одређене по роду и појединачно одређене

Члан 161.

СТВАРИ ОДРЕЂЕНЕ ПО РОДУ СУ ОНЕ КОЈЕ СЕ У ПРАВНОМ ПРОМЕТУ ОДРЕЂУЈУ ПО ВРСТИ, МЕРИ ИЛИ БРОЈУ.

ПОЈЕДИНАЧНО ОДРЕЂЕНА ЈЕ ОНА СТВАР КОЈУ СУ СТРАНКЕ ТАЧНО ИМАЛЕ У ВИДУ, БЕЗ ОБЗИРА ДА ЛИ ЈЕ ЗАМЕНЉИВА ИЛИ НЕЗАМЕНЉИВА.

Заменљиве и незаменљиве ствари

Члан 162.

ЗАМЕНЉИВА ЈЕ ОНА СТВАР НА МЕСТО КОЈЕ СЕ У ИСПУЊЕЊУ ОБАВЕЗА МОЖЕ ДАТИ ДРУГА СТВАР ИСТИХ СВОЈСТАВА И ВРЕДНОСТИ.

Потрошне и непотрошне ствари

Члан 163.

ПОТРОШНЕ СТВАРИ СУ ОНЕ КОЈЕ СЕ ПОТРОШЕ ПРВОМ УПОТРЕБОМ. ПОТРОШНОМ СТВАРИ СМАТРА СЕ И НОВАЦ.

НЕПОТРОШНЕ СТВАРИ СУ ОНЕ КОЈЕ СЕ МОГУ УПОТРЕБИТИ ВИШЕ ПУТА.

Алијернајива: Став 1 мења се тако да гласи:

ПОТРОШНА ЈЕ ОНА СТВАР КОЈА СЕ ПРИЛИКОМ ПРВЕ УПОТРЕБЕ ПОТРОШИ ИЛИ СЕ ЊЕНА КОЛИЧИНА, ОДНОСНО ВРЕДНОСТ СМАЊУЈЕ СРАЗМЕРНО УПОТРЕБИ.

Дељиве и недељиве ствари

Члан 164.

ДЕЉИВА ЈЕ ОНА СТВАР КОЈА СЕ МОЖЕ ТАКО ФИЗИЧКИ ПОДЕЛИТИ ДА ЈЕ ЗБИР ВРЕДНОСТИ ДЕЛОВА ДОБИЈЕНИХ ДЕОБОМ ПРИБЛИЖНО ЈЕДНАК ВРЕДНОСТИ СТВАРИ ПРИ ДЕОБИ.

ОСТАЛЕ СТВАРИ СУ НЕДЕЉИВЕ.

Процењиве и непроцењиве ствари

Члан 165.

ПРОЦЕЊИВЕ СУ ОНЕ СТВАРИ ЧИЈА СЕ ВРЕДНОСТ МОЖЕ ИЗРАЗИТИ У НОВЦУ.

ОСТАЛЕ СТВАРИ СУ НЕПРОЦЕЊИВЕ.

Збирна ствар

Члан 166.

ЗБИРНУ СТВАР САЧИЊАВА ВИШЕ ПОКРЕТНИХ СТВАРИ КОЈЕ ИМАЈУ ЈЕДИНСТВЕНУ НАМЕНУ И У ПРОМЕТУ ПРЕДСТАВЉАЈУ ЦЕЛИНУ (КАО ШТО ЈЕ ШАХОВСКА ГАРНИТУРА, ПАР ЦИПЕЛА, ПАР РУКАВИЦА).

Алтернатива: Члан се мења тако да гласи:

ЗБИРНУ СТВАР ЧИНЕ ДВЕ ИЛИ ВИШЕ ПОКРЕТНИХ СТВАРИ СА ЈЕДИНСТВЕНОМ НАМЕНОМ, КОЈЕ СЕ У ПРОМЕТУ ЈАВЉАЈУ КАО ЦЕЛИНА, ОЗНАЧАВАЈУ ЗАЈЕДНИЧКИМ НАЗИВОМ, ПОДЕСНЕ СУ ЗА РАСПОЛАГАЊЕ ЈЕДНИМ АКТОМ И ЗА КОЈЕ ВАЖЕ ИСТА ПРАВА И ОБАВЕЗЕ.

Збир ствари

Члан 167.

ЗБИР СТВАРИ ЧИНЕ ДВЕ ИЛИ ВИШЕ ПОКРЕТНИХ СТВАРИ ФИЗИЧКИ ОДВОЈЕНИХ, СА САМОСТАЛНОМ НАМЕНОМ И ПРАВНИМ СТАТУСОМ.

Опасна ствар

Члан 168.

ПОКРЕТНА ИЛИ НЕПОКРЕТНА СТВАР ЧИЈИ ПОЛОЖАЈ ИЛИ УПОТРЕБА ИЛИ ОСОБИНЕ ИЛИ САМО ПОСТОЈАЊЕ ПРЕДСТАВЉА ПОВЕЋАНУ ОПАСНОСТ ШТЕТЕ ЗА ОКОЛИНУ ЈЕ ОПАСНА СТВАР.

Јавна добра

Члан 169.

ЈАВНО ДОБРО ЈЕ СТВАР КОЈА СЕ КОРИСТИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ОДРЕЂЕНЕ ЈАВНЕ СВРХЕ (војни објекти, зграде државних институција, објекти јав-

них предузећа) И ЊИХОВО КОРИШЋЕЊЕ И ПРАВНИ ПРОМЕТ ОРЕЂУЈУ СЕ ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ.

Ствар у општој употреби

Члан 170.

СТВАР У ОПШТОЈ УПОТРЕБИ ЈЕ ОНА КОЈУ ПО СВОЈОЈ ПРИРОДИ ИЛИ НАМЕНИ, ПОД ЈЕДНАКИМ УСЛОВИМА, МОЖЕ СВАКО ДА КОРИСТИ (паркови, путеви, улице).

Одсек 2.

ЧОВЕКОВО ТЕЛО КАО ОБЈЕКТ ГРАЂАНСКИХ ПРАВА

Делови човековог тела

Члан 171.

ОДВОЈЕНИ ДЕЛОВИ ЧОВЕКОВОГ ТЕЛА ИЛИ СТВАРИ ТРАЈНО СПОЈЕНЕ СА ЧОВЕКОВИМ ТЕЛОМ И ДАЉЕ ПРИПАДАЈУ ТОМ ЛИЦУ, АКО ДРУГАЧИЈЕ НИЈЕ ПРОПИСАНО, ОДРЕЂЕНО ЊЕГОВОМ ВОЉОМ ИЛИ УГОВОРОМ.

Алтернатива: Додаје се став 2 који гласи:

ДОНИРАЊЕ, ТРАНСПЛАТАЦИЈА И НАСЛЕЂИВАЊЕ ОДВОЈЕНИХ ДЕЛОВА ЧОВЕКОВОГ ТЕЛА УРЕЂУЈУ СЕ ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ.

Посмртни остаци

Члан 172.

ПОСМРТНИ ОСТАЦИ МОГУ БИТИ ПРЕДМЕТ ОДРЕЂЕНИХ ГРАЂАНСКИХ ПРАВА, У СКЛАДУ СА МОРАЛОМ И ИЗРАЖЕНОМ ПОСЛЕДЊОМ ВОЉОМ УМРЛОГ ИЛИ САГЛАСНОМ ВОЉОМ ЊЕГОВИХ НАСЛЕДНИКА.

ОДЕЉАК 7.

ДРЖАВИНА

Одсек 1.

ПОЈАМ И ВРСТЕ

Појам

Члан 173.

ДРЖАВИНА ЈЕ ФАКТИЧКА ВЛАСТ НА СТВАРИ.

Непосредна и посредна државина

Члан 174.

Државину ствари има свако лице које непосредно врши фактичку власт на ствари (непосредна државина).

Државину ствари има и лице које фактичку власт на ствари врши преко другог лица, коме је по основу плодуживања, закупа, чувања, послуге или другог правног посла дало ствар у непосредну државину (посредна државина).

АКО У СЛУЧАЈУ ПОСТОЈАЊА НЕПОСРЕДНЕ И ПОСРЕДНЕ ДРЖАВИНЕ НА ИСТОЈ СТВАРИ НЕПОСРЕДНИ ДРЖАЛАЦ ПРЕДА СТВАР У ДРЖАВИНУ ТРЕЋЕМ ЛИЦУ, ОНДА И ДОТАДАШЊИ НЕПОСРЕДНИ ДРЖАЛАЦ ИМА У ПОГЛЕДУ ТЕ СТВАРИ ПОЛОЖАЈ ПОСРЕДНОГ ДРЖАОЦА.

Алтернатива: Став 2 мења се тако да гласи:

Државину има и онај који врши фактичку власт на ствари преко неког другог, који има непосредну државину из било каквог правног основа (посредна државина).

Државина ствари (својинска државина) и државина права

Члан 175.

ДРЖАВИНУ СТВАРИ (СВОЈИНСКУ ДРЖАВИНУ) ИМА ЛИЦЕ КОЈЕ СЕ ПРЕМА СТВАРИ ПОНАША КАО ВЛАСНИК.

ДРЖАВИНУ ПРАВА ИМА ЛИЦЕ КОЈЕ СЕ ПРЕМА СТВАРИ ПОНАША КАО ДА ИМА НЕКО ПРАВО УЖЕ ОД ПРАВА СВОЈИНЕ.

Варијанџа 1: Став 2 мења се тако да гласи:

Ко има ствар у државини без жеље да је има као своју и признаје вишу правну власт посредног држаоца, несвојински је држалац.

Варијанџа 2: Додају се два нова става која гласе:

Претпоставља се да држалац има својинску државину, док се не докаже супротно.

Претпоставља се да је својински држалац покретне ствари њен власник.

Државина права стварне службености

Члан 176.

Државину права стварне службености има лице које фактички користи непокретност другога лица у обиму који одговара садржини те службености.

Судржавина

Члан 177.

Више лица могу имати државину ствари или права (судржавина).

Алтернатива: Члан се мења тако да гласи:

Државину може да врши више лица тако да држе ствар заједно или да свако од њих искључиво држи одређени део ствари.

Притежање

Члан 178.

Лице које по основу радног или сличног односа, или у домаћинству врши фактичку власт на ствари за друго лице, а дужно је да пос-

тупа по упутствима овог другог лица, нема државину, ВЕЋ ПРИТЕЖАЊЕ СТВАРИ, А ДРЖАВИНУ ИМ АЛИЦЕ ПО ЧИЈИМ ЈЕ УПУТСТВИМА ПРИТЕЖАЛАЦ ДУЖАН ДА ПОСТУПА.

Алтернатива: Став 1 мења се тако да гласи:

Нема државину лице (притежалац) које врши фактичку власт на ствари за другога и које има обавезу да се понаша по његовим упутствима.

Кад је неко почео да држи ствар као притежалац

Члан 179.

КАД ЈЕ НЕКО ПОЧЕО ДА ДРЖИ СТВАР КАО ПРИТЕЖАЛАЦ, ПРЕТПОСТАВКА ЈЕ ДА ЈЕ И ДАЉЕ ДРЖИ У ТОМ СВОЈСТВУ.

СУПРОТАН ДОКАЗ ЈЕ МОГУЋ АЛИ СЕ НЕ МОЖЕ ЗАСНОВАТИ НА ПРОСТОЈ ПРОМЕНИ НАМЕРЕ ПРИТЕЖАОЦА ДА ВИШЕ НЕ ДРЖИ СТВАР ЗА ДРУГОГА.

Алтернатива: Члан се брише.

Предмет државине

Члан 180.

ПРЕДМЕТ ДРЖАВИНЕ МОГУ БИТИ СТВАРИ НА КОЈИМА МОЖЕ ПОСТОЈАТИ ПРАВО СВОЈИНЕ ИЛИ НЕКО ДРУГО СТВАРНО ИЛИ ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО.

Законита државина

Члан 181.

ДРЖАВИНА ЈЕ ЗАКОНИТА АКО СЕ ЗАСНИВА НА ПУНОВАЖНОМ ПРАВНОМ ПОСЛУ ИЛИ УОПШТЕ НА ПРАВНОМ ОСНОВУ ПОДОБНОМ ЗА СТИЦАЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ.

У ПОГЛЕДУ ДРУГИХ СТВАРНИХ ПРАВА ЗАКОНИТА ДРЖАВИНА СЕ ЗАСНИВА НА ПРАВНОМ ПОСЛУ ИЛИ ДРУГОМ ПРАВНОМ ОСНОВУ ПОДОБНОМ ЗА СТИЦАЊЕ ТАКВОГ ПРАВА (ПРАВО ПЛОДОУЖИВАЊА, ПРАВО УПОТРЕБЕ, ПРАВО СТАНОВАЊА).

Савесност држаоца

Члан 182.

Држалац је савестан ако НИЈЕ ЗНАО И НИЈЕ МОГАО ДА ЗНА ЗА СТВАРНО ПРАВНИ СТАТУС ствари које држи.

Савесност ДРЖАОЦА се претпоставља.

САВЕСНОСТ ДРЖАВИНЕ ПРАВНОГ ЛИЦА ЦЕНИ СЕ ПРЕМА САВЕСНОСТИ ЊЕГОВОГ ЗАСТУПНИКА.

ДРЖАВИНА ПОСЛОВНО НЕСПОСОБНОГ ЛИЦА КОЈЕ НИЈЕ СПОСОБНО ЗА РАСУЂИВАЊЕ САВЕСНА ЈЕ, АКО ЈЕ САВЕСТАН ЊЕГОВ ЗАКОНСКИ ЗАСТУПНИК.

АКО ЈЕ ПОСЛОВНО НЕСПОСОБНО ЛИЦЕ СПОСОБНО ЗА РАСУЂИВАЊЕ, ЊЕГОВА ДРЖАВИНА ЈЕ САВЕСНА КАД СУ САВЕСНИ И ТО ЛИЦЕ И ЊЕГОВ ЗАКОНСКИ ЗАСТУПНИК.

КАД СЕ СТИЧЕ НА ОСНОВУ УГОВОРА О ПУНОМОЋСТВУ ДРЖАВИНА ЈЕ САВЕСНА АКО СУ САВЕСНИ И ВЛАСТОДАВАЦ И ПУНОМОЋНИК.

Манљива државина

Члан 183.

ДРЖАВИНА ЈЕ МАНЉИВА АКО ЈЕ ПРИБАВЉЕНА СИЛОМ, ПРЕВАРОМ, ЗЛОУПОТРЕБОМ ПОВЕРЕЊА ИЛИ ДРУГИМ СЛИЧНИМ ПОСТУПЦИМА.

Континуитет државине

Члан 184.

ЗА САДАШЊЕГ ДРЖАОЦА КОЈИ ДОКАЖЕ ДА ЈЕ ИМАО ДРЖАВИНУ У ПРОШЛОСТИ ПРЕТПОСТАВЉА СЕ ДА ЈЕ БИО ДРЖАЛАЦ И У МЕЂУВРЕМЕНУ.

ДРЖАВИНА КОЈА ЈЕ ПОНОВО УСПОСТАВЉЕНА У ДРЖАВИНСКОМ СПОРУ ИЛИ ДОЗВОЉЕНОМ САМОПОМОЋИ СМАТРА СЕ ДА НИЈЕ НИ ПРЕКИДАНА.

Одсек 2.

СТИЦАЊЕ И ПРЕСТАНАК ДРЖАВИНЕ

СТИЦАЊЕ

Члан 185.

ДРЖАВИНА СЕ СТИЧЕ ПРЕНОСОМ ОД ДОСАДАШЊЕГ ДРЖАОЦА ИЛИ САМОВЛАСНО.

ПРЕНОС ДРЖАВИНЕ ВРШИ СЕ ПРЕДАЈОМ СТВАРИ.

ПРЕДАЈА СРЕДСТАВА (КЉУЧА, КОНОСМАНА, СКЛАДИШНИЦА, ТОВАРНИ ЛИСТА И СЛ.) КОЈА ОМОГУЋУЈЕ ФАКТИЧКУ ВЛАСТ НА СТВАРИ ЗНАЧИ ИСТО ШТО И ПРЕДАЈА САМЕ СТВАРИ.

Пренос уговором

Члан 186.

ПРЕНОС СВОЈИНСКЕ ДРЖАВИНЕ МОЖЕ СЕ ИЗВРШИТИ УГОВОРОМ СА НОВИМ СВОЈИНСКИМ ДРЖАОЦЕМ, С ТИМ ДА ДОСАДАШЊИ СВОЈИНСКИ ДРЖАЛАЦ ЗАДРЖИ СТВАР КАО НЕПОСРЕДНИ ДРЖАЛАЦ ПРАВА.

ПРЕНОС СВОЈИНСКЕ ДРЖАВИНЕ СА ПОСРЕДНОГ СВОЈИНСКОГ ДРЖАОЦА НА НЕПОСРЕДНОГ ДРЖАОЦА ПРАВА ОДНОСНО ПРИТЕЖАОЦА ВРШИ СЕ УГОВОРОМ ЗАКЉУЧЕНИМ ИЗМЕЂУ ОВИХ ЛИЦА.

АКО СЕ СТВАР НАЛАЗИ КОД ТРЕЋЕГ ЛИЦА У ДРЖАВИНИ ПРАВА ИЛИ У ПРИТЕЖАЊУ, ПРЕНОС СВОЈИНСКЕ ДРЖАВИНЕ ВРШИ СЕ УГОВОРОМ ИЗМЕЂУ РАНИЈЕГ И НОВОГ СВОЈИНСКОГ ДРЖАОЦА И ОБАВЕШТАВАЊЕМ ДРЖАОЦА ПРАВА ОДНОСНО ПРИТЕЖАОЦА О ТОМЕ.

Варијанџа I: Члан се брише.

Варијанџа II: Додаје се нови став који гласи:

Пренос државине врши се предајом ствари прибавиоцу или неким другим поступком који прибавиоца доводи у положај да врши или да може да врши фактичку власт на ствари.

Варијанџа III: Додаје се нови члан који гласи:

Пренос државине привидном предајом

Члан 187.

Пренос државине се сматра извршеним закључењем уговора, без стварне предаје: ако је ствар још пре закључења уговора била у државини прибавиоца и ако су се стране договориле да ствар, упркос преносу права прибавиоцу, и даље остане у државини преносиоца.

Ако је ствар у државини трећега лица, узима се да је предаја извршена у тренутку у којем је треће лице обавештено о закљученом уговору о преносу права прибавиоцу.

Стицање преко заступника

Члан 188.

ДРЖАВИНА СЕ МОЖЕ СТЕЋИ И ПРЕКО ЗАСТУПНИКА, АКО ОВАЈ СТИЧЕ ФАКТИЧКУ ВЛАСТ НА СТВАРИ СА ЦИЉЕМ ДА ЗАСТУПНИКА УЧИНИ ДРЖАОЦЕМ.

Стицање наслеђивањем

Члан 189.

Наследник, односно извршилац завештања, постаје држалац оставиочевих ствари у тренутку његове смрти, без обзира на то када је стекао фактичку власт на ствари.

КАДА ЈЕ ОСТАВИОЧЕВА ДРЖАВИНА НА ЈЕДНОЈ ИЛИ ВИШЕ СТВАРИ, ОДНОСНО ПРАВА СТВАРНИХ СЛУЖБЕНОСТИ ЊЕГОВОМ СМРЉУ ПРЕШЛА НА ДВА ИЛИ ВИШЕ САНАСЛЕДНИКА, СВИ СУ ОНИ ТИМЕ ПОСТАЛИ СУДРЖАОЦИ ТИХ СТВАРИ, ОДНОСНО ПРАВА СТВАРНЕ СЛУЖБЕНОСТИ, ИЗУЗЕВ АКО ЈЕ ЗАВЕШТАЊЕМ ИЛИ ОДЛУКОМ ОСТАВИНСКОГ СУДА ДРУГАЧИЈЕ ОДРЕЂЕНО.

ПРЕЛАСКОМ ОСТАВИОЧЕВЕ ДРЖАВИНЕ НА ЊЕГОВЕ НАСЛЕДНИКЕ НЕ ДИРА СЕ У ОСТАЛЕ ДРЖАВИНЕ ИСТЕ СТВАРИ, ОДНОСНО ПРАВА.

Престанак државине

Члан 190.

Државина се губи кад држалац престане да врши фактичку власт на ствари.

Државина се не губи ако је држалац привремено спречен да врши фактичку власт независно од своје воље.

Одсек 3.

ЗАШТИТА ДРЖАВИНЕ⁶

Заштита од сметања државине

Члан 191.

Сваки држалац ствари и права има право на заштиту од узнемиравања или одузимања државине (сметање државине).

⁶ Одредбе о заштити државине, које су претежно процедуралне садржине, биће изостављене ако се регулишу процесим законима.

Алтернатива: Члан се мења тако да гласи:

Сметање државине у виду одузимања или узнемиравања ужива посебну заштиту.

Одузимање државине настаје лишавањем држаоца ствари, спречавањем приступа ствари или на други сличан начин.

Узнемиравање државине настаје постављањем несавладивих препрека, отежавањем приступа, или на други начин онемогућава држаоца да врши фактичку власт на ствари.

Заштита државине не може се захтевати ако је сметање извршено на основу закона, одлуке органа или организације која врши јавна овлашћења, пристанка тужиоца или дозвољене самопомоћи.

Дозвољена самопомоћ

Члан 192.

Држалац има право на самопомоћ против онога ко га неовлашћено узнемирава у државини под условом да је опасност непосредна, да је самопомоћ нужна и да начин њеног вршења одговара приликама у којима постоји опасност.

ПРАВА ИЗ ПРЕТХОДНОГ СТАВА ПРИПАДАЈУ И ПРИТЕЖАОЦУ, ПОД ИСТИМ УСЛОВИМА.

Алтернатива: Додаје се став 3 који гласи:

Самопомоћ постоји кад држаоц применом извесне силе, спречи сметање своје државине, врати ствар која му је одузета или успостави дотадашњи обим или начин вршења фактичке власти на ствари.

Против кога се може захтевати заштита државине

Члан 193.

Заштита у случају сметања државине може се захтевати од лица које узнемирава држаоца, од лица у чију корист се врши сметање и против њиховог несавесног следбеника.

Алтернатива: Члан се брише.

Рокови за подношење државинске тужбе

Члан 194.

Судска заштита од узнемиравања, односно одузимања државине може се тражити у року од 30 дана од дана сазнања за сметање и учи-ниоца, а најкасније у року од годину дана од насталог сметања (спор због сметања државине).

ИСТИ РОКОВИ ВАЖЕ ЗА ПОДИЗАЊЕ ТУЖБЕ ЗА ЗАШТИТУ ОД СМЕТАЊА ДРЖАВИНЕ И ПРЕМА НАСЛЕДНИЦИМА, КАО И ПРЕМА ПОЈЕДИНАЧНОМ СЛЕДБЕНИКУ КОЈИ ЈЕ ЗНАО ЗА САМОСТАЛНО СТИЦАЊЕ ПРЕТХОДНИКА.

Алтернатива: У ставу 1 испред заграде додају се речи: “или од последњег ометања ако се радња ометања више пута понавља”, и додају два нова става која гласе:

Рокови за заштиту државине у случају континуираног сметања теку од дана извршења прве радње сметања.

Ако се радња сметања државине периодично понавља рокови за заштиту теку од последње сметње.

Алтернатива: Члан се брише.

Питања која се расправљају у државинском спору

Члан 195.

Суд пружа заштиту према последњем стању државине и насталом сметању, при чему није од утицаја право на државину, правни основ државине и савесност држаоца.

И држалац који је државину стекао силом, преваром или злоупотребом поверења има право на заштиту, изузев према лицу од кога је на такав начин дошао до државине, и ако од насталог сметања нису протекли законски рокови.

Алтернатива: Члан се брише.

Забрана даљег узнемиравања и повраћај одузете ствари

Члан 196.

Одлуком о захтеву за заштиту од сметања државине одређује се забрана даљег узнемиравања државине под претњом новчане казне,

односно враћања одузете државине, као и друге мере потребне за заштиту од даљег сметања.

КАД ЈЕ СМЕТАЊЕ ДРЖАВИНЕ ИЗВРШЕНО ГРАЂЕЊЕМ, СУД У ДРЖАВИНСКОМ СПОРУ НЕ МОЖЕ ИЗРЕЋИ ПОВРАЋАЈ У ПРЕЂАШЊЕ СТАЊЕ АКО БИ РУШЕЊЕ ПОДИГНУТОГ ОБЈЕКТА ПРЕДСТАВЉАЛО ЗНАТНУ ШТЕТУ.

Алтернатива: Став 1 замењује се са два нова става која гласе:

У случају сметања државине држалац може да захтева враћање одузете ствари, успостављање дотадашњег обима или начина вршења фактичке власти на ствари, забрану сметања или њено понављање.

Одлуком о захтеву за заштиту од сметања државине може се утврдити чин сметања, наредити успостављање ранијег стања, односно враћање одузете државине, забранити понављање таквог или сличног сметања, одредити новчану казну или друге мере потребне за заштиту државине.

Права непосредног држаоца према посредном држаоцу

Члан 197.

НЕПОСРЕДНИ ДРЖАЛАЦ МОЖЕ ТРАЖИТИ ЗАШТИТУ И ПРЕМА ПОСРЕДНОМ ДРЖАОЦУ.

Права посредног држаоца

Члан 198.

ЗАШТИТУ ДРЖАВИНЕ У КОРИСТ НЕПОСРЕДНОГ ДРЖАОЦА МОЖЕ ТРАЖИТИ И ПОСРЕДНИ ДРЖАЛАЦ.

АКО У СЛУЧАЈУ ОДУЗИМАЊА СТВАРИ НЕПОСРЕДНИ ДРЖАЛАЦ НЕЋЕ ДА МУ СЕ СТВАР ВРАТИ, ПОСРЕДНИ ДРЖАЛАЦ МОЖЕ ЗАХТЕВАТИ ДА СТВАР БУДЕ ВРАЋЕНА ЊЕМУ.

ПОСРЕДНИ ДРЖАЛАЦ ИМА ПРАВО НА ДРЖАВИНСКУ ЗАШТИТУ У ОДНОСУ НА НЕПОСРЕДНОГ ДРЖАОЦА АКО ОВАЈ ПРЕКОРАЧИ ГРАНИЦУ НЕПОСРЕДНЕ ДРЖАВИНЕ.

**Заштита према лицу уписаном у земљишне књиге
или у други јавни регистар**

Члан 199.

СТВАРНИ ДРЖАЛАЦ (КАКО ПОСРЕДНИ ТАКО И НЕПОСРЕДНИ) УЖИВА ДРЖАВИНСКУ ЗАШТИТУ ПРЕМА ЛИЦУ УПИСАНОМ У ЗЕМЉИШНЕ КЊИГЕ ИЛИ У ДРУГИ ЈАВНИ РЕГИСТАР КОЈИ НИЈЕ У ПОСЕДУ СТВАРИ.

Кад се држи само део непокретности

Члан 200.

ПРАВО НА ДРЖАВИНСКУ ЗАШТИТУ ИМА ОНО ЛИЦЕ КОЈЕ ДРЖИ ДЕО НЕПОКРЕТНОСТИ, НАРОЧИТО, СТАН, ПОСЛОВНИ ПРОСТОР ИЛИ ДРУГЕ ПРОСТОРИЈЕ.

Алтернатива: Члан се брише.

Заштита судржавине

Члан 201.

Судржалац ужива државинску заштиту у случају сметања државине у односу на трећа лица, као и међусобним односима са другим судржаоцима исте ствари, ако један од њих онемогућава, самовољно мења или омета, другог у дотадашњем начину вршења фактичке власти на ствари.

ОДЕЉАК 8.

ПРОТЕК ВРЕМЕНА

Одсек 1.

ДЕЈСТВО ПРОТЕКА РОКА И ЊЕГОВО РАЧУНАЊЕ

Преклузивни рок

Члан 202.

ОДРЕЂЕНА ГРАЂАНСКА ПРАВА МОГУ СЕ ОСТВАРИВАТИ САМО У ОКВИРУ ПРОПИСАНОГ РОКА, НАКОН ЧИЈЕГ ИСТЕКА СЕ ГАСЕ, АКО У ОКВИРУ ТОГ РОКА НИЈЕ ПОКРЕНУТА ОДГОВАРАЈУЋА ЗАШТИТА.

Рачунање времена

Члан 203. (Члан 77 ЗОО)

Рок одређен у данима почиње тећи првог дана после догађаја од кога се рок рачуна, а завршава се истеком последњег дана рока.

Рок одређен у недељама, месецима или годинама завршава се оног дана који се по имену и броју поклапа са даном настанка догађаја од кога рок почиње да тече, а ако таквог дана нема у последњем месецу, крај рока пада на последњи дан тог месеца.

Ако последњи дан рока пада у дан када је законом или другим општим правним актом одређено да се не ради, као последњи дан рока рачуна се следећи радни дан.

Почетак месеца означава први дан у месецу, средина - петнаести, а крај – последњи дан у месецу, ако што друго не произлази из намере странака или из природе уговорног односа.

Примена правила о услову

Члан 204. (Члан 78 ЗОО)

Кад дејство правног посла почиње од одређеног времена, сходно се примењују одредбе о одложном услову, а кад правни посао престаје да важи по истеку одређеног рока, сходно се примењују одредбе о раскидном услову.

Одсек 2.

ЗАСТАРЕЛОСТ⁷

Глава I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Дејство застарелости

Члан 205.

ПРОТЕКОМ ПРОПИСАНОГ ВРЕМЕНА ЗАСТАРЕВАЈУ ПРАВА ПОТРАЖИВАЊА И ДРУГА ГРАЂАНСКА ПРАВА ОДРЕЂЕНА ЗАКОНОМ.

ОДРЕДБЕ О ЗАСТАРЕЛОСТИ ПОТРАЖИВАЊА СХОДНО СЕ ПРИМЕЊУЈУ НА ЗАСТАРЕВАЊЕ ЗАКОНОМ ОДРЕЂЕНИХ ДРУГИХ ГРАЂАНСКИХ ПРАВА.

Алтернатива: Став 2 се брише.

Опште правило

Члан 206. (Члан 360 ЗОО)

Застарелошћу престаје право захтевати испуњење обавезе.

Застарелост наступа кад протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе.

Суд се не може обазирати на застарелост ако се дужник није на њу позвао.

⁷ Одредбе о застарелости садржане су у делу Грађанског законика о облигационим односима, а у Општем делу су унете оне одредбе о застарелости које важе и за друге грађанско правне односе, с тим да су одредбе о роковима застарелости садржане у одговарајућим - посебним деловима Грађанског законика. Комисија ће се накнадно определити о систематизацији одредаба о застарелости.

Кад застарелост почиње тећи

Члан 207. (Члан 361 ЗОО)

Застарелост почиње тећи првог дана после дана кад је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није што друго прописано.

Ако се обавеза састоји у томе да се нешто не учини, да се пропусти или трпи, застарелост почиње тећи првог дана после дана кад је дужник поступио противно обавези.

Наступање застарелости

Члан 208. (Члан 362 ЗОО)

Застарелост наступа кад истекне последњи дан законом одређеног времена.

Урачунавање времена претходника

Члан 209. (Члан 363 ЗОО)

У време застарелости рачуна се и време које је протекло у корист дужникових претходника.

Забрана промене рока застарелости

Члан 210. (Члан 364 ЗОО)

Правним послом не може се одредити дуже или краће време застарелости од оног времена које је одређено законом.

Правним послом не може се одредити да застарелост неће тећи за неко време.

Напомена: Поставља се питање да ли би евентуално у одређеним случајевима заинтересовани субјекти облигационог односа могли својим писменим споразумом да продуже рок застарелости (на пример у случају медијације; преговарања о поравнању између пословних партнера или код штетних радњи чије се последице тек очекују).

Одрицање од застарелости

Члан 211. (Члан 365 ЗОО)

Дужник се не може одрећи застарелости пре него што протекне време одређено за застарелост.

Писмено признање и обезбеђење застареле обавезе

Члан 212. (Члан 366 ЗОО)

Писмено признање застареле обавезе сматра се као одрицање од застарелости.

Исто дејство има давање залогe или ког другог обезбеђења за застарело потраживање.

Дејство испуњења застареле обавезе

Члан 213. (Члан 367 ЗОО)

Ако дужник испуни застарелу обавезу, нема право захтевати да му се врати оно што је дао, без обзира да ли је знао да је обавеза застарела.

Поверилац чије је потраживање обезбеђено

Члан 214. (Члан 368 ЗОО)

Кад протекне време застарелости, поверилац чије је потраживање обезбеђено залогом или хипотеком може се намирити само из оптерећене ствари, ако је држи у рукама или ако је његово право уписано у јавној књизи.

Међутим, застарела потраживања камата и других повремених давања не могу се намирити ни из оптерећене ствари.

Споредна потраживања

Члан 215. (Члан 369 ЗОО)

Кад застари главно потраживање, застарела су и споредна потраживања, као што су потраживања камата, плодова, трошкова, уговорне казне.

Алтернатива: Додаје се нови став који гласи:

КАД ГЛАВНО ПОТРАЖИВАЊЕ ПРЕСТАНЕ ИСПУЊЕЊЕМ, СПОРЕДНА ПОТРАЖИВАЊА ЗАСТАРЕВАЈУ У РОКУ КОЈИ ЈЕ ПРЕДВИЂЕН ЗА ЗАСТАРЕЛОСТ ГЛАВНОГ ПОТРАЖИВАЊА.

Кад се не примењују правила о застарелости

Члан 216. (Члан 370 ЗОО)

Правила о застарелости не примењују се у случајевима кад су у закону одређени рокови у којима треба да се подигне тужба или да се изврши одређена радња под претњом губитка права.

Глава II

ЗАСТОЈ ЗАСТАРЕВАЊА

Потраживања између одређених лица

Члан 217. (Члан 381 ЗОО)

Застаревање не тече:

- 1) између брачних другова;
- 2) између родитеља и деце док траје родитељско право;
- 3) између штићеника и његовог стараоца, као и органа старатељства, за време трајања старатељства и док не буду положени рачуни;
- 4) између два лица која живе у ванбрачној заједници, док та заједница постоји.

Потраживања одређених лица

Члан 218. (Члан 382 ЗОО)

Застаревање не тече:

- 1) за време мобилизације, у случају непосредне ратне опасности или рата у погледу потраживања лица на војној дужности;

2) у погледу потраживања која имају лица запослена у туђем домаћинству према послодавцу или члановима његове породице који заједно са њима живе, све док тај радни однос траје.

3) У СЛУЧАЈЕВИМА ПРЕДВИЂЕНИМ ПОСЕБНИМ ПРОПИСИМА.

Застарелост у случају наслеђивања

Члан 219.

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА ИЗМЕЂУ ЗАОСТАВШТИНЕ И ТРЕЋИХ ЛИЦА НЕ МОЖЕ НАСТУПИТИ ДОК НЕ ПРОТЕКНЕ ГОДИНА ДАНА ОД КАДА ЈЕ НАСЛЕДНИКУ УРУЧЕНО НАСЛЕЂЕ ИЛИ ОД КАДА ЈЕ ЗАОСТАВШТИНИ ПОСТАВЉЕН СТАРАЛАЦ.

МЕЂУТИМ, АКО ЈЕ ЗА ЗАСТАРЕЛОСТ ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ КРАЋЕ ОД ГОДИНУ ДАНА, ЗАСТАРЕВАЊЕ ТОГА ПОТРАЖИВАЊА РАЧУНА СЕ ПОЧЕВ ОД УРУЧЕЊА НАСЛЕЂА ИЛИ ОД ПОСТАВЉАЊА СТАРАОЦА.

Алтернатива: Члан се брише.

Несавладиве препреке

Члан 220. (Члан 383 ЗОО)

Застаревање не тече за све време за које повериоцу није било могуће због несавладивих препрека да судским путем захтева испуњење обавезе.

Утицај узрока застоја застаревања

Члан 221. (Члан 384 ЗОО)

Ако застаревање није могло почети да тече због неког законског узрока, оно почиње тећи кад тај узрок престане.

Ако је застаревање почело тећи пре него што је настао узрок који је зауставио његов даљи ток, оно наставља да тече кад престане тај узрок, а време које је истекло пре заустављања рачуна се у законом одређени рок за застарелост.

Потраживања према пословно неспособним лицима и њихова потраживања

Члан 222. (Члан 385 ЗОО)

Застаревање тече и према малолетнику и другом пословно неспособном лицу, без обзира на то да ли имају законског заступника или не.

Међутим, застарелост потраживања малолетника који нема заступника и другог пословно неспособног лица без заступника, не може наступити док не протекне две године од кад су постала потпуно пословно способна, или од кад су добила заступника.

Ако је за застарелост неког потраживања одређено време краће од две године, а поверилац је малолетник који нема заступника или неко друго пословно неспособно лице без заступника, застаревање тог потраживања почиње тећи од кад је поверилац постао пословно способан, или од кад је добио заступника.

Потраживања према лицу на одслужењу војног рока

Члан 223. (Члан 386 ЗОО)

Застарелост према лицу које се налази на одслужењу војног рока или на војној вежби не може наступити док не протекну три месеца од одслужења војног рока или престанка војне вежбе.

Алтернатива: Члан се брише.

Глава III

ПРЕКИД ЗАСТАРЕВАЊА

Признање дуга

Члан 224. (Члан 387 ЗОО)

Застаревање се прекида када дужник призна дуг.

Признање дуга може се учинити не само изјавом повериоцу, него и на посредан начин, као што су давање отплате, плаћање камате, давање обезбеђења.

Алтернатива: У ставу 1. реч: “дуг“, замењује се речима: “основ дуга“.

Подизање тужбе

Члан 225. (Члан 388 ЗОО)

Застаревање се прекида подизањем тужбе и сваком другом повериочевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом, у циљу утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања.

Одустанак, одбацивање или одбијање тужбе

Члан 226. (Члан 389 ЗОО)

Прекид застаревања извршен подизањем тужбе или којом другом повериочевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом у циљу утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања, сматра се да није наступио ако поверилац одустане од тужбе или радње коју је предузео.

Исто тако, сматра се да није било прекида ако повериочева тужба или захтев буде одбачен или одбијен, или ако издејствована или предузета мера извршења или обезбеђења буде поништена.

Одбацивање тужбе

Члан 227. (Члан 390 ЗОО)

Ако је тужба против дужника одбачена због ненадлежности суда или ког другог разлога који се не тиче суштине ствари, па поверилац подигне поново тужбу у року од три месеца од дана правноснажности одлуке о одбацивању тужбе, сматра се да је застаревање прекинуто првом тужбом.

Исто вреди и за позивање у заштиту, и за истицање пребијања потраживања у спору, као и у случају кад је суд или други орган упутио дужнику да своје пријављено потраживање остварује у парничном поступку.

Позивање дужника

Члан 228. (Члан 391 ЗОО)

За прекид застаревања није довољно да поверилац позове дужника писмено или усмено да обавезу испуни.

Рок застарелости у случају прекида

Члан 229. (Члан 392 ЗОО)

После прекида застаревање почиње тећи изнова, а време које је протекло пре прекида не рачуна се у законом одређени рок за застарелост.

Застаревање прекинуто признањем од стране дужника почиње тећи изнова од признања.

Кад је прекид застаревања настао подизањем тужбе или позивањем у заштиту, или истицањем пребијања потраживања у спору, односно пријављивањем потраживања у неком другом поступку, застаревање почиње тећи изнова од дана кад је спор окончан или свршен на неки други начин.

Кад је прекид застаревања настао пријавом потраживања у стечајном поступку, застаревање почиње тећи изнова од дана окончања овог поступка.

Исто важи и кад је прекид застаревања настао захтевом принудног извршења или обезбеђења.

Застаревање које почиње тећи изнова после прекида, навршава се кад протекне онолико времена колико је законом одређено за застаревање које је прекинуто.

Застарелост у случају пренова

Члан 230. (Члан 393 ЗОО)

Ако је прекид настао признањем дуга од стране дужника, а поверилац и дужник су се споразумели да измене основ или предмет обавезе, ново потраживање застарева за време које је одређено за његову застарелост.

ОДЕЉАК 9.

ЗАШТИТА ГРАЂАНСКИХ ПРАВА

Циљна заштита

Члан 231.

ГРАЂАНСКА ПРАВА СЕ ШТИТЕ У СКЛАДУ СА ЦИЉЕВИМА РАДИ КОЈИХ СУ УСТАНОВЉЕНА.

Вансудска и судска заштита

Члан 232.

ПОВРЕЂЕНА ИЛИ УГРОЂЕНА ГРАЂАНСКА ПРАВА УЖИВАЈУ СУДСКУ ЗАШТИТУ У РАЗУМНОМ РОКУ, У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ ЗАКОНИМА.

Заштита начела савесности и поштења

Члан 233.

У СЛУЧАЈУ НЕСУМЊИВЕ ПОВРЕДЕ НАЧЕЛА САВЕСНОСТИ И ПОШТЕЊА У ОСТВАРИВАЊУ СУБЈЕКТИВНИХ ГРАЂАНСКИХ ПРАВА МОЖЕ СЕ ЗАХТЕВАТИ СУДСКА ЗАШТИТА У ВИДУ МОРАЛНЕ САТИСФАКЦИЈЕ, МАТЕРИЈАЛНЕ НАДОКНАДЕ ИЛИ ДРУГОГ ОБЛИКА ОБЕШТЕЋЕЊА (ПОВРАЋАЈ У ПРЕЂАШЊЕ СТАЊЕ, РАСКИД ИЛИ ПОНИШТЕЊЕ УГОВОРА ИЛИ СЛ.)

Алтернатива: Претходни члан се брише.

Решавање спорова на миран начин

Члан 234.

ГРАЂАНСКОПРАВНИ СУБЈЕКТИ НАСТОЈАЋЕ ДА МЕЂУСОБНЕ НЕСПОРАЗУМЕ ИЛИ СПОРОВЕ РЕШАВАЈУ НА МИРАН НАЧИН (ВАНСУДСКИ).

СУД ИЛИ ДРУГИ НАДЛЕЖНИ ОРГАН СТРАНАМА ЂЕ УКАЗАТИ НА ПОТРЕБУ И МОГУЋНОСТИ РЕШЕЊА СПОРА НА МИРАН НАЧИН.

Нужна одбрана и стање нужде

Члан 235.

Ко у нужној одбрани проузрокује штету нападачу није дужан накнадити је, осим у случају прекорачења нужне одбране.

Кад неко проузрокује штету у стању нужде, оштећени може захтевати накнаду од лица које је криво за настанак опасности штете, или од лица од којих је штета отклоњена, али од ових последњих, не више од користи коју су имала од тога.

Ко претрпи штету отклањајући од другог опасност штете, има право захтевати од њега накнаду оне штете којој се разумно изложио.

Дозвољена самопомоћ

Члан 236. (члан 162. ЗОО)

Ко у случају дозвољене самопомоћи проузрокује штету лицу које је изазвало потребу самопомоћи, није дужан накнадити је.

Поддозвољеном самопомоћи подразумева се право сваког лица да отклони повреду права кад непосредно прети опасност, ако је таква заштита нужна и ако начин отклањања повреде права одговара приликама у којима настаје опасност.

САДРЖАЈ

Предговор	3
Део I.	
УВОДНЕ И ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	13
Део II.	
ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ	
Одељак 1. СУБЈЕКТИ	19
Одсек 1. Физичка лица	19
Глава I. Правна способност	19
Глава II. Пословна способност	21
Глава III. Обележја физичких лица	24
Одсек 2. Правна лица	25
Глава I. Опште одредбе	25
Глава II. Удружења	28
Глава III. Задужбине	31
Одељак 2. СУБЈЕКТИВНА ГРАЂАНСКА ПРАВА	37
Одсек 1. Субјективно право	37
Одсек 2. Врсте субјективних права	37
Одсек 3. Права личности	38
Одељак 3. ИМОВИНА	43
Одељак 4. ПРАВНИ ПОСЛОВИ	45
Одсек 1. Изјава воље	45
Одсек 2. Правни послови под условом	46
Одсек 3. Забрањени правни послови	48
Глава I. Ништави правни послови	48
	97

Глава II. Рушљиви правни послови	51
Одсек 4. Правни послови под условом	54
Одељак 5. ЗАСТУПАЊЕ	57
Одсек 1. О заступању уопште	53
Одсек 2. Пуномоћје	61
Одсек 3. Пословно пуномоћје	63
Одсек 4. Прокура	64
Одсек 5. Овлашћења трговинског путника	68
Одсек 6. Овлашћења лица која обављају одређене послове	68
Одељак 6. ОБЈЕКТИ	69
Одсек 1. Ствари	69
Одсек 2. Човеково тело као објект грађанских права	74
Одељак 7. ДРЖАВИНА	75
Одсек 1. Појам и врсте државине	75
Одсек 2. Стицање и престанак државине	78
Одсек 3. Заштита државине	80
Одељак 8. ПРОТЕК ВРЕМЕНА	85
Одсек 1. Дејство протекла рока и његово рачунање	85
Одсек 2. Застарелост	86
Глава I. Опште одредбе	86
Глава II. Застој застаревања	89
Глава III. Прекид застаревања	91
Одељак 9. ЗАШТИТА ГРАЂАНСКИХ ПРАВА	95

